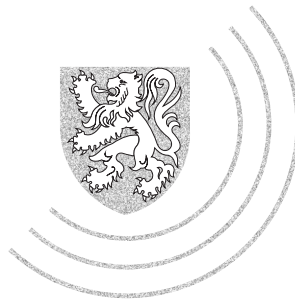


V L A A M S P A R L E M E N T



Zitting 2003-2004

6 mei 2004

VOORSTEL VAN DECREET

– van de heren Jan Roegiers, Herman Lauwers, Jos Bex en Dirk De Cock –

betreffende de in-, uit- en doorvoer van wapens, munitie en speciaal voor militair gebruik of voor ordehandhaving dienstig materieel en daaraan verbonden technologie

VOORSTEL VAN DECREET

– van de heren Eloi Glorieux, Jos Geysels, Jos Stassen en Frans Ramon –

betreffende de in-, uit- en doorvoer van wapens, munitie en speciaal voor militair gebruik of voor ordehandhaving dienstig materieel en daaraan verbonden technologie

VOORSTEL VAN DECREET

– van de heren Kris Van Dijck, Jan Loones en Chris Vandenbroeke –

**houdende wijziging van de wet van 5 augustus 1991
betreffende de in-, uit- en doorvoer van en de bestrijding van illegale handel in wapens, munitie en speciaal voor militair gebruik of voor ordehandhaving dienstig materieel en daaraan verbonden technologie**

VOORSTEL VAN DECREET

– van de heren Roland Van Goethem, Jan Penris en Karim Van Overmeire –

betreffende de in-, uit- en doorvoer van en de bestrijding van illegale handel in wapens, munitie en speciaal voor militair gebruik of voor ordehandhaving dienstig materieel en daaraan verbonden technologie

VOORSTEL VAN DECREET

– van de heren Guy Sols, Paul Wille, Didier Ramoudt en Frans De Cock –

houdende wijziging van de wet van 26 maart 2003 betreffende de in-, uit- en doorvoer van en de bestrijding van illegale handel in wapens, munitie en speciaal voor militair gebruik en voor ordehandhaving dienstig materieel en daaraan verbonden technologie



VOORSTEL VAN DECREET

**– van de heren Luc Van den Brande, Freddy Sarens, Jan Laurys en Eddy Schuermans –
houdende de in-, uit- en doorvoer van wapens, munitie en speciaal voor militair gebruik
of voor ordehandhaving dienstig materiaal en daaraan verbonden technologie**

HOORZITTINGEN**VERSLAG**

**namens de Commissie ad hoc voor Wapenhandel
uitgebracht door de heren Freddy Sarens en Peter De Ridder**

Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : de heer Norbert De Batselier.

Vaste leden :

de heren Jan Laurys, Freddy Sarens, Eddy Schuermans,
Luc Van den Brande ;

de heren Frans De Cock, Didier Ramoudt, Guy Sols, Paul
Wille ;

de heren Jan Penris, Roland Van Goethem, Karim Van
Overmeire ;

de heren Norbert De Batselier, Peter De Ridder ;

de heer Eloi Glorieux ;

de heer Jan Roegiers.

Plaatsvervangers :

de heren Carl Decaluwe, Johan De Roo, mevrouw Trees
Merckx-Van Goey, de heer Jef Van Looy ;

de heren Peter Gysbrechts, Cis Schepens, Marc van den
Abeelen, mevrouw Erna Van Wauwe ;

de heren Mathieu Boutsen, Luk Van Nieuwenhuysen,
Christian Verougstraete ;

de heren Patrick Hostekint, Robert Voorhamme ;

de heer Frans Ramon ;

de heer Herman Lauwers.

1979 (2003-2004)

– Nr. 1 : Voorstel van decreet

– Nr. 2 : Advies van de Raad van State

2022 (2003-2004)

– Nr. 1 : Voorstel van decreet

– Nr. 2 : Advies van de Raad van State

2108 (2003-2004)

– Nr. 1 : Voorstel van decreet

– Nr. 2 : Advies van de Raad van State

2109 (2003-2004)

– Nr. 1 : Voorstel van decreet

– Nr. 2 : Advies van de Raad van State

Zie :

1815 (2002-2003)

– Nr. 1 : Voorstel van decreet

– Nr. 2 : Advies van de Raad van State

1824 (2003-2004)

– Nr. 1 : Voorstel van decreet

– Nr. 2 : Advies van de Raad van State

INHOUD

	Blz.
1. De heren Martin De Prycker, gedelegeerd bestuurder van Barco, en Luc Vandenbroucke, president BarcoView	4
2. De heer Gio De Weerd, algemeen secretaris Pax Christi Vlaanderen	11
3. De heer Karel Vervoort, voorzitter Flemish Aerospace Group (FLAG)	13
4. De heer Freddy Versluys, algemeen directeur OIP NV	16
5. Mevrouw An Vranckx, coördinator IPIS (International Peace Information Service)	18
6. De heer Jan Brocatus, directeur Amnesty International Vlaanderen	24
Bijlage : Standpunt van de heer Mich Crols, Forum voor Vredesactie	27

DAMES EN HEREN,

De Commissie ad hoc voor Wapenhandel organiseerde over de zes voorstellen van decreet met betrekking tot de wapenhandel twee hoorzittingen, waarop vertegenwoordigers van de betrokken sector en van de vredesbeweging werden gehoord.

Op de hoorzitting van 11 maart 2004 kwamen de heren Martin De Prycker, gedelegeerd bestuurder van Barco, en Luc Vandenbroucke, president BarcoView, aan bod. Op 22 maart 2004 hoorde de Commissie de heren Gio De Weerd, algemeen secretaris Pax Christi Vlaanderen, Karel Vervoort, voorzitter Flemish Aerospace Group (FLAG), Freddy Versluys, algemeen directeur OIP NV, mevrouw An Vranckx, coördinator IPIS (International Peace Information Service) en de heer Jan Brocatus, directeur Amnesty International Vlaanderen.

Het standpunt van de heer Mich Crols, namens het Forum voor Vredesactie, die niet aanwezig kon zijn op de hoorzittingen, wordt als bijlage bij dit verslag gevoegd.

1. De heren Martin De Prycker, gedelegeerd bestuurder van Barco, en Luc Vandenbroucke, president BarcoView

De heer Martin De Prycker : De heer Vandenbroucke zal het straks hebben over de activiteiten van BarcoView op het domein van defensie. Ik zal eerst kort de strategie van Barco toelichten, zodat het duidelijk wordt waar de activiteiten van BarcoView zich situeren in het geheel.

Barco is een internationaal bedrijf, gevestigd in Kortrijk. We zijn actief in meer dan 90 landen. We voeren ongeveer 97 percent van onze omzet uit. Barco staat genoteerd op de Brusselse beurs : 79 percent van onze aandelen wordt op de Brusselse beurs verhandeld, 29 percent van de aandelen is in handen van de GIMV. Vorig jaar hadden we een omzet van ongeveer 629 miljoen euro waarvan 13 percent te maken had met defensie. Vorig jaar was er een winst van ongeveer 69 miljoen euro vóór belastingen.

Barco is actief op verschillende markten. Wij zorgen ervoor dat onze klanten visualisatie-oplossingen krijgen van Barco. Onze grote schermen in sportstadia en bij popconcerten zijn wellicht bekend. We leveren ook grote schermen voor olie-exploitatie, wat het moet mogelijk maken om heel nauwkeurig gaten te boren, zodat er minder olie in de omgeving komt. Zo werken we mee aan de ver-

betering van de natuur. We zijn ook actief op de textielmarkt, in de medische toepassingen en uiteraard ook op de defensiemarkten.

We hebben activiteiten in Europa, Noord-Amerika en Azië. We hebben productie en Research & Development (R&D) in Europa – in België, Tsjechië, Frankrijk, Duitsland, Zwitserland en Engeland – , in Amerika en in Azië – in China, India en Japan –. We proberen dus de competentie die aanwezig is op de juiste plaats in te zetten.

We hebben 4.100 medewerkers, waarvan 2.020 in België, bijna allemaal in de regio rond Kortrijk. We hebben ongeveer 1.500 mensen in de productie en 807 in R&D. Barco investeert heel veel in innovatie. Per jaar geven we ongeveer 75 miljoen euro uit aan R&D, wat overeenkomt met 12 percent van onze omzet. Meer dan de helft daarvan gebeurt in België. Innovatie is een van onze belangrijkste strategieën. Elk jaar hebben we meer dan 60 percent nieuwe producten. We willen overal de beste producten hebben en we willen klanten die van ons de meest geavanceerde technologieën vragen. Ook in die context is de defensiemarkt erg belangrijk.

Ik geef nu het woord aan de heer Vandenbroucke die verantwoordelijk is voor heel BarcoView. Bij BarcoView zijn er vier verschillende markten waaronder die van defensie en security.

De heer Luc Vandenbroucke : BarcoView maakt displays waarop beslissingen worden genomen over zaken die levenskritisch zijn. We zijn de laatste tijd sterk gegroeid op de markt van het traffic management, onder meer de air traffic control. Onze schermen worden gebruikt om vliegtuigen te begeleiden in de grote controlecentra, onder meer in de Verenigde Staten bij de Federal Aviation Authority en in Engeland. In de medische sector hebben we sedert 1998 een zeer sterke start gekend. Inzake de PAC (Picture Archiving and Communication), wat verwijst naar medische visualisering, hebben we een wereldaandeel van 40 percent, met Amerika als onze belangrijkste markt. Met de sector defense and security zijn we al vrij lang bezig. We produceren toestellen die onder meer kunnen worden gebruikt voor defensie- en securitytoepassingen. De avionics-activiteit werd pas in 1998 als afzonderlijke business unit opgestart.

BarcoView telt ongeveer 1.130 medewerkers, waarvan iets minder dan 600 in België. Inzake defensie is BarcoView actief in het ontwikkelen, het produceren en het verkopen van robuuste oplossingen.

Deze oplossingen worden gebruikt in een veeleisende omgeving, onder meer inzake temperatuur, schok, vibratie en vochtigheid, zowel te land, ter zee als in de lucht.

We produceren kleine en grote displays, geïntegreerde oplossingen, hardwaresystemen, consoles en de bijhorende visualisatie-activiteit en cockpit-displays. Sommige toestellen kunnen niet alleen worden gebruikt voor militaire doeleinden, maar ook voor air traffic control.

Dergelijke toepassingen worden ook gebruikt in civiele projecten, bijvoorbeeld het SIVAM-project. In dat project wordt in een Braziliaans toestel, een intelligence-systeem ingebouwd dat gemaakt is door Ericsson in Europa. Onze displays worden gebruikt voor het visualiseren van informatie verkregen via de radar, om illegale houtkappingen, drugstrafieken, bepaalde acties van de settlers op te sporen. We hebben dus ook een inbreng bij bijvoorbeeld kust- en milieubewaking.

Onze technologie wordt ook gebruikt in de testsystemen van de A380. De grenzen van de mogelijkheden van dergelijke toestellen worden getest. Er zijn dan schokken en vibraties. Al onze toestellen zijn ook geschikt voor snelle decompressie en worden door Airbus specifiek voor dergelijke toepassingen gekozen.

Lufthansa test alle vliegtuigen van Boeing zelf uit. Ook in die testsystemen wordt onze technologie aangewend. Er zijn ook meer geïntegreerde systemen waarbij er een mechanische structuur rond de displays geplaatst wordt. Dat zijn dan consoles. Die consoles worden ook gebruikt in defensieapplicaties, maar ook in mobiele ATC-systemen. Onze toestellen worden soms in een cockpit ingebouwd. Ze staan dan ofwel direct in verbinding met het navigatiesysteem van het vliegtuig, ofwel visualiseren ze bepaalde informatie voor de piloot.

Barco levert onderdelen voor visualisatietoepassingen aan systeemintegratoren. Onze toestellen functioneren niet afzonderlijk maar moeten geïntegreerd worden in een totaalsysteem. Die systemen worden geleverd door systeemintegratoren. Dat zijn grote bedrijven zoals EADS, Thales, Lockheed Martin, Eurocopter, enzovoort. Ze werken een volledige oplossing uit, inclusief sturingssoftware. Dat zijn complexe systemen waarvan Barco niet op de hoogte is. We weten helemaal niet hoe een radar-signaal omgevormd wordt tot een visueel signaal. De waarde van de Barco-producten in het totale systeem bedraagt enkele percenten tot 20 percent van de totale waarde.

Om te kunnen genieten van de voordelen van kruisbestuiving, werkt Barco ook mee aan defensieapplicaties. Barco ontwikkelt technologieplatformen voor een zeer brede markt en richt zich op alle mogelijke applicaties van visualisatie. Om het technologische wereldmarktleiderschap te kunnen behouden en om competitief te kunnen blijven, kijkt Barco uit naar alle mogelijke afzetmarkten en naar problemen, waarvoor het denkt een betere oplossing te hebben dan zijn concurrenten.

Voor bepaalde technologieën is de defensie een trendsetter of een eerste gebruiker. Onze brede schermen bijvoorbeeld, waren eerst nog niet interessant voor andere gebruikers, terwijl vooral de Amerikaanse defensiespecialisten anders oordeelden. Daarom heeft Barco de ontwikkeling ervan voortgezet.

Soms is echter de civiele markt de stuwende kracht om bepaalde technologieën te ontwikkelen. De meerwaarde voor Barco bestaat uit de kruisbestuiving tussen de divisies, die zich op de verschillende technologieplatformen richten. Zo kan Barco de leiderschapspositie blijven behouden.

In de tweede helft van de jaren negentig werd er in de defensie kennis opgebouwd over de vlakke beeldschermen. Dat heeft ertoe geleid dat Barco wereldmarktleider voor vlakke beeldschermen is in de medische markt en in de luchtvaart. In de medische sector stellen we in België 168 personen tewerk, op een totaal van 252 wereldwijd en in traffic control 60 personen op een totaal van 169.

Bij de ontwikkeling van de technologie werden we geconfronteerd met technische tekorten. Zo flikkerden vlakke schermen onder bepaalde omstandigheden. We hebben dat probleem succesvol opgelost en op die oplossing een patent genomen. De LCD Flicker Compensation wordt nu toegepast in onder meer de luchtvaartcontrole. Nu krijgt de operator een stabiel beeld zodat hij de juiste beslissing kan nemen.

Een ander voorbeeld van kruisbestuiving speelt zich af tussen de ATC en MediCal® Pro. MediCal® Pro levert honderden toestellen voor de PAC-systemen in ziekenhuizen. Ze hebben een systeem ontwikkeld voor kwaliteitscontrole zodat niet elk toestel dagelijks individueel gekalibreerd moet worden om na te gaan of het nog aan de toleranties voldoet. Elke dokter moet er zeker van zijn dat het toestel binnen de specificaties valt, zodat de diagnose correct is. Barco heeft een systeem ontwikkeld zodat alle controles gebeuren vanuit een centraal punt. Alleen als er mankementen vastgesteld

worden, is het nodig dat een technicus ter plaatse komt. Dat draagt bij tot de verlaging van de medische onderhoudskosten in een ziekenhuis. Die systemen zijn overgedragen op de air traffic control. Ook daar zijn er veel schermen die binnen bepaalde normen moeten werken. Het systeem heeft daar de naam CheckUp.

Een ander voorbeeld van uitwisseling van technologie zijn de medische downconverters. Downconverters zijn toestellen die een beeldsignaal van hogere resolutie, bijvoorbeeld van een computer, omzetten naar een signaal op lagere resolutie, bijvoorbeeld een bandopname. Dat is belangrijk voor ultrasone toepassingen. Die medische technologie kon ook toegepast worden in de defensie, namelijk om bepaalde beelden te kunnen opnemen. In de defensiesector is de technologie verbeterd. De verbeterde versie wordt nu aangewend in de medische sector. Nu hebben we contracten voor miljoenen euro met onder meer General Electric in Frankrijk. Een derde voorbeeld is Avionics. Dat is een businessunit geworden in 1998, gericht op de civiele sector. Het was in het begin echter moeilijk om die bedrijven van onze competenties te overtuigen. Daarom was het nodig om eerst in de defensietoepassingen ervaringen op te doen. In die sector hebben we de kwalificatie en de documentatie op punt gesteld. Ook hebben we er onze kwaliteits- en bewakingssystemen ontwikkeld. Door die referenties zijn we uiteindelijk aan contracten geraakt in de burgerlijke luchtvaart, met Honeywell voor de C130 Juliet, met Eurocopter voor de Tiger en de Super Puma transporthelicopter. We zullen allicht ook toestellen leveren voor de Airbus 380. De technologieën staan dus niet los van elkaar maar bevruchten elkaar en worden optimaal toegepast.

Waarom moet Barco nu exportlicenties aanvragen? De Wassenaar-overeenkomst leidt tot de volgende classificatie van producten: vrije goederen, dual use-goederen en militaire producten. De afbakening van de dual use-goederen gebeurt op basis van technische specificaties. Bijvoorbeeld een PC met een snelheid van een gigahertz is een product van dual use. Bij export wordt dan de bestemming gecontroleerd.

Wat betreft de productclassificatie van de Barco-Viewproducten, hebben wij op enkele uitzonderingen na, niets anders dan 'vrije goederen'. De technische specificatie van onze producten is dus lager dan de specificatie die in de Wassenaar-overeenkomst wordt uitgelegd. Het probleem is dat in artikel 19 van het uitvoeringsbesluit staat dat alle andere goederen die kunnen aangewend worden in militaire toepassingen, onderworpen zijn aan een

exportlicentie. Het grootste deel van onze goederen zijn omwille van dit artikel militaire goederen geworden en daarvoor vragen wij dan ook exportlicenties aan. De militaire goederen zijn de MDHD 3.3, een klein toestelletje dat werd ontwikkeld voor de Belgische F16's, en de CDU 3.4.M, een navigatiesysteem voor de Belgische C130 dat ook werd ontwikkeld in het kader van een compensatieprogramma. Dankzij dit compensatieprogramma zijn we ook standaardleverancier in het basisproduct van Lockheed Martin, de C130 Juliet. Als men de compensaties intelligent aanwendt, dan kunnen er toch successen geboekt worden op internationaal vlak.

Wat onze houding ten opzichte van de wetgeving betreft, volgen wij de regels zoals ze voorgeschreven zijn door de wet. Voor alle producten met een militaire bestemming worden steeds exportlicenties aangevraagd. We zijn voor een volledige transparantie in die materie. Op onze algemene vergadering, waar altijd een aantal aandeelhouders aanwezig zijn die hierover hun zorgen uiten, hebben wij zeer open discussies. Barco onderschrijft de doelstellingen die door de wet beoogd worden zoals het veroordelen van witwaspraktijken, illegale wapenhandel, en dergelijke meer. Het is ook zo dat wij werken met grote systeemintegratoren en dat daardoor de resem van onze goederen zeer eenvoudig is. De bedrijven zijn dus gekend.

Door de wet hebben wij intern in het bedrijf een aantal zaken opgezet, die er voor zorgen dat wij de wet kunnen volgen. Onze klant, meestal de systeemintegratoren en zeer uitzonderlijk de militaire overheid zelf, dient aan Barco een Internationaal Invoercertificaat of een Invoercertificaat of een 'end use'-statement te bezorgen. Als wij dat document krijgen, dan sturen wij dat door naar de FOD Economische Zaken, die door de Vlaamse regering gemachtigd is om die zaken te regelen. Via de FOD worden de documenten aan de Vlaamse overheid overhandigd, die daar twee tot vijf maanden over doet om de nodige goedkeuring te geven via een exportlicentie. Na ontvangst van een vergunning moeten er een aantal zaken intern gebeuren. Wij moeten er voor zorgen dat bij de uitvoer van deze goederen, de exportlicenties overal vermeld worden. Als wij de goederen uitgevoerd hebben, moeten wij voor bepaalde landen binnen en buiten Europa een 'delivery verification document' hebben, zodat wij kunnen bewijzen dat wij ze geleverd hebben. Deze 'checks and balances' worden ook gecontroleerd door de overheid en ik kan u garanderen dat ze dat ook effectief doet. Wij bezorgen uiteindelijk alle dossiers aan de FOD Economische Zaken.

Door deze uitgebreide activiteit heeft Barco op regelmatige momenten een concurrentieel nadeel. In de ons omringende landen is er geen exportlicentie nodig voor de 'vrije goederen'. Door de 'catch-all-clausule' in de wet moeten wij een aantal procedures opleggen aan onze klant. De wetgeving veroorzaakt meer administratie bij de klant en bij Barco. Er is ook een zeer beperkte flexibiliteit. Ik wil hier de diensten van minister Patricia Ceysens feliciteren met de inspanningen die zij gedaan hebben om de overdracht te doen van de federale overheid naar de regionale overheid op het gebied van exportlicenties. Desondanks worden we nog geconfronteerd met wachttijden op licenties van twee tot vijf maanden. Op regelmatige tijdstippen kunnen wij niet meer wachten op een exportlicentie omdat de klant de bestelling heeft afgezegd. Ik heb hier aantoonbare bewijzen van.

Ik had graag een aantal standpunten naar voren gebracht, waarmee u rekening zou kunnen houden. Het eerste punt is dat de bestaande federale wet een strenge maar werkbare wet is. We hebben deelgenomen aan de besprekingen en hoorzittingen in het parlement, samen met alle andere belanghebbenden, en die wet is er als distillaat uitgekomen. De wet houdt een goed evenwicht tussen de bedrijfsbelangen en de ethische principes. Deze wet wordt erkend als een modelwet, zeker wat betreft het aspect van de lichte wapens. Daartegenover staat voor ons dat elke verstrenging van deze wet het alleen maar moeilijker kan maken voor de Vlaamse industrie en de bijhorende tewerkstelling en dus ook voor Barco.

In de federale wet heeft men de vereenvoudigde en versnelde procedure en wij willen die procedure in elk geval blijven behouden. Tezelfdertijd durven wij er op aandringen een vrijstelling te krijgen van exportlicenties voor de Europese landen. Het lijkt niet zo zinnig dat wij binnen Europa door deze parassenrij zouden moeten gaan.

Wij dringen aan op een exportvergunningsbeleid op Europees niveau zodat iedereen binnen de Europese Unie op gelijke basis kan handelen en concurreren. Ik verwijs hierbij naar een op 17 november goedgekeurd document van de Raad, getiteld 'De gemeenschappelijke Europese Unie-lijst van militaire goederen. Goederen volgens de Gedragscode van de Europese Unie betreffende de Wapenuitvoer'. Deze lijst kan eventueel dienen als basis voor verdere discussies.

Als laatste vragen wij in het kader van het tijdsaspect dat de politieke eindbeslissing inzake exportli-

centies behouden blijft in één persoon, namelijk de verantwoordelijke minister.

Vragen van de leden van de Commissie

De heer Eloi Glorieux : Ik vind Barco een zeer impressionant bedrijf dat eigenlijk een voorbeeld is van hoe men in Vlaanderen op het vlak van hoogtechnologisch onderzoek een plaats in de wereld kan verwerven. Ik merk ook dat er een zeer interessant innoveringsbeleid gevoerd wordt. 60 percent van de producten die u vandaag op de markt brengt, bestond twee jaar geleden nog niet. In welke mate zal die 13 percent militaire productie, gezien dat enorme innoveringsbeleid, op relatief korte termijn vervangen worden door nieuwe producten voor de civiele markt ?

Zijn de 'medical imagine systems', de beeldschermen die in de medische sector gebruikt worden, dezelfde als diegene die in de militaire sector gebruikt worden ? In een operatiekamer zijn dat de 'rugged display systems' en die vindt men ook in de militaire sector.

In verband met uw militaire klanten heeft u verwezen naar artikel 19 van het uitvoeringsbesluit dat bepaalt dat alles wat aan een militaire klant geleverd wordt, gedefinieerd wordt als een militair product. Er zou ook een 'end use'-statement zijn waarbij u, als u iets verkoopt, ook weet wat het eindverbruik is. Als een klant een 'rugged display system' aanschafft en zich daarvoor tot u richt, dan weet u daadwerkelijk welke toepassing dat zal kennen. Ik had hier graag bevestiging over gekregen.

Zijn de klanten die effectief stellen dat ze uw toestellen zullen gebruiken voor militaire toepassingen, staten of privé-klanten ? Heeft u er als bedrijf zicht op, dat als u aan een bepaalde klant levert, die effectief ook de eindbestemming is ?

U zegt dat er in ons land strengere regels zijn dan in andere landen, waardoor het dus mogelijk is dat als u aan een of ander land iets zou leveren, dat nadien zou kunnen doorverkocht worden. Is er ergens een garantie dat een of andere Europese lidstaat volgens hun minder strenge wetgeving wel goederen doorvoert naar landen, waarvan wij zeggen dat dit niet zou kunnen ?

Mijn volgende vragen gaan over de 'dual use'. Als er nood is aan vlakke beeldschermen in de medische sector, dan denk ik dat er heel specifiek beeldschermen moeten ontwikkeld worden voor die medische sector. Ik vind het eigenlijk een beetje deca-

dent dat men zegt dat men eerst moet wachten op militaire orders en op militaire toepassingen om dan nadien als spin-off aan de gezondheid van de mensen te kunnen denken. Het is nogmaals een kwestie van wie daarin investeert en wie er geld op tafel legt om het onderzoek te doen.

Barco is indertijd veroordeeld omdat het zijn aandeelhouders niet correct informeerde over zijn militaire productie. Is de bedrijfsattitude inmiddels gewijzigd ?

Barco is in meerdere landen actief. Is Barco in staat producten waarvan Vlaanderen de export verbiedt, via een buitenlandse vestiging uit te voeren ?

Ik ga ervan uit dat Barco hoge ethische normen volgt. Hoe reageert het bedrijf als een overheid openlijk toegeeft dat de bestelde producten voor militaire doeleinden gebruikt zullen worden ? Wat met landen die het Internationaal Gerechtshof niet erkennen ? Wat als de producten gebruikt zullen worden voor een kernwapensysteem ?

Elk bedrijf beschermt zijn bedrijfsgeheimen. In welke mate kan dat een probleem vormen als het Vlaams Parlement precieze en concrete informatie vraagt over de klanten of de bestelde producten ?

De omschrijving 'beeldschermen voor Koeweit' is immers veel vager dan 'een rapid display system om in een F16 in te bouwen' of 'een detectiesysteem voor de kustwacht om drengelingen op te sporen'. Hoe nauwkeurig kan Barco zijn producten omschrijven zonder bedrijfsgeheimen prijs te geven ?

De heer Johan De Roo : Barco merkt op dat het met een concurrentieel nadeel kampt omdat België voor bepaalde producten exportlicenties vereist, zelfs voor export binnen Europa. Hoe is de situatie in de concurrerende landen ? De Europese ministerraad heeft blijkbaar een lijst goedgekeurd. Zou het mogelijk zijn om binnen Europa afspraken te maken over de export binnen Europa ?

De heer Carl Decaluwe : Barco haalt 13 percent van zijn omzet uit defensie. Vallen daar alleen de militaire toepassingen onder of ook de 'dual use'-toepassingen ?

De overheid heeft twee tot vijf maanden nodig om een exportlicentie af te leveren. Heeft Barco daarvoor al contracten verloren ?

De heer Didier Ramoudt : Waarom heeft de overheid twee tot vijf maanden nodig om een licentie af te leveren ? Vraagt de overheid voortdurend bijkomende gegevens ? Wordt de bestemming grondig doorgelicht ? Is de dienst onderbemand ?

Welke plaats neemt Barco in op de wereldmarkt ? Welke bedrijven zijn de grootste concurrenten ?

De heer Jan Laurys : Wat bedoelt de heer Vandembroucke als hij zegt dat de federale wet een modelwet is voor lichte wapens ?

Hij pleit voor een Europees exportvergunningbeleid. Wil hij een echte regeling of volstaan afspraken ?

De voorzitter : Waarom leidt militair onderzoek vaker tot een civiele spin-off dan omgekeerd ? Is dat omdat er meer middelen worden vrijgemaakt voor militair onderzoek of zijn er technologische redenen ? Voorts moeten militaire toepassingen preciezer zijn dan civiele. Is het nodig om door militair onderzoek civiele toepassingen te zoeken ?

Zestig percent van de Barco-producten wordt maximum twee jaar geproduceerd. Hoeveel maanden concurrentievoorsprong heeft een Barco-product ? Op die manier kan ik inschatten welke invloed de duur van de exportlicentiaanvraag heeft.

Waarom is Barco aanwezig op militaire beurzen : het is toch geen zuiver militair bedrijf ?

Heeft Barco fundamentele bemerkingen bij de voorstellen van decreet ? Bevatten ze onoverkomelijke bepalingen ? Zijn ze strenger dan de federale regeling ?

De heer Martin De Prycker : Wij halen 13 percent van onze omzet uit defensie. We bedoelen daarmee dat we vrije goederen verkopen voor defensietoepassingen. De puur militaire producten maken minder dan 1 percent van onze omzet uit. Om die 13 percent te vervangen op de civiele markt, hebben we aan het huidige groeiritme minstens vijf jaar nodig, als er al een markt voor is. Dat is helemaal niet evident.

Ten tweede, worden er heel wat producten ontwikkeld voor defensie-applicaties, waarbij extra eisen worden gesteld. Die bijkomende eisen zorgen ervoor dat onze producten heel wat duurder zijn dan het standaardproduct. Zo kan een eerste display die verkocht wordt voor militaire applicaties, ongeveer 50.000 euro kosten. De meeste ziekenhuizen beschikken echter niet over zoveel geld voor dis-

plays. Enkele jaren later kunnen we die technologie ook goedkoper maken voor medische applicaties. Zonder die defensie-applicatie waren we er dus wellicht niet in geslaagd voldoende effort te steken in R&D. Ik kan me voorstellen dat ook de overheid niet bereid zou zijn om 20 miljoen euro te steken in R&D voor medische applicaties. In die zin zijn de vragen van onze defensieklanten erg belangrijk. Prijs is dus een belangrijk element, maar niet het enige. Er worden altijd heel specifieke vragen gesteld, onder meer dat de producten erg schokbestendig moeten zijn. Ze moeten blijven functioneren, ook in een schip of in een vliegtuig. Dat geldt echter ook voor de civiele toestellen. De eisen komen van beide kanten en we proberen die optimaal in onze producten te integreren.

Onze medische schermen zijn niet inwisselbaar met de schermen voor defensieapplicaties. De LCD-technologie die daarbij wordt gehanteerd, bevat echter wel heel wat gemeenschappelijke elementen. Er is dus wel heel wat synergie geweest tussen de verschillende producten. Inwisselbaarheid is er wel bij de schermen voor militaire applicaties die ook worden gebruikt voor luchtvaartcontrole. Op Eurocontrol in Griekenland zal bijvoorbeeld identiek hetzelfde scherm worden geïnstalleerd dat ook wordt gebruikt in een aantal defensieapplicaties.

Er werd ook verwezen naar onze veroordeling van enkele jaren geleden. Sinds vier of vijf jaar voeren we een heel open politiek. Alle vragen die op de algemene vergadering worden gesteld, worden ook beantwoord, soms tot vervelens toe, want sommige vragen komen verschillende keren terug. Sommige vragen kunnen we niet beantwoorden, bijvoorbeeld vragen over onze positie tegenover onze concurrenten.

De heer Luc Vandenbroucke : Er werd ook een vraag gesteld over 'end-use'-statement van militaire klanten. In de uitvoeringsbesluiten staat duidelijk omschreven wanneer een dergelijk statement moet worden gevraagd en wanneer niet. Voor de Europese landen is er alleen een internationaal invoercertificaat. Voor een aantal andere bevriende landen zoals Australië en Japan, wordt dat een invoercertificaat en is er ook een delivery-certificaat nodig, dat bevestigt dat we werkelijk geleverd hebben. Voor landen die niet zo betrouwbaar worden geacht, wordt een 'end use'-statement gevraagd. De lijst van deze landen is variabel en wordt politiek bepaald. Wanneer de overheid niet zo goed weet wat er in dat land gebeurt, dan gaat onze klant, die meestal een bedrijf is en zelden de overheid, naar onze ambassade met de verklaring. Zo

wordt een hele verificatieprocedure op gang gezet. Men gaat na of die klant te vertrouwen is. Alle informatie die we wettelijk moeten verschaffen, staat op dat document. De politieke wereld beslist dan of er al dan niet een exportlicentie wordt gegeven.

Sommige van onze producten kunnen worden omschreven als commercial of the shelves. Deze producten kunnen worden geleverd aan EADS. Soms gaat het om een specifieke toepassing die we kennen. In sommige gevallen is het een raamcontract. Men kijkt naar de behoeften en men neemt bijvoorbeeld 300 toestellen af op jaarbasis. Dan levert Barco onder exportlicentie 300 toestellen aan die klant. Het is een Europese klant en die heeft dus op zijn beurt, als de levering niet voor Frankrijk zou bedoeld zijn, de verplichting om voor de uitvoer de toestemming te vragen van zijn lokale overheid. In Frankrijk zijn er op dat vlak heel kritische wetten en ik kan me voorstellen dat dat in Duitsland ook het geval is. Binnen Europa is er op dat vlak zeker geen probleem. Bij de landen die aangesloten zijn bij de NAVO en bij Australië, is er ook geen probleem. Bij een levering weten we altijd dat het gaat om een militaire applicatie, maar we weten niet altijd waarvoor de producten zullen worden gebruikt.

Waarom moeten we actief zijn in de militaire sector om producten in de medische sector te kunnen ontwikkelen ? Wij hebben niet de decadente houding die door de vraagsteller werd gesuggereerd.

Wij maken technologieplatformen en op basis van die technologie kunnen we ook producten ontwikkelen voor de medische sector en voor de air traffic control. Een kruisbestuiving moet mogelijk zijn.

Iemand vroeg of we uitvoeren via andere vestigingen als we geen uitvoervergunning krijgen. Onze producten die in Vlaanderen geproduceerd worden, zijn onderworpen aan de Vlaamse regelgeving en we houden ons daaraan.

Ik weet dat er in heel wat bedrijven gevoeligheden zijn rond confidentialiteit. Het gaat vooral om bedrijven die niet actief zijn in Vlaanderen. Vermits we onder meer leveren aan de EADS, hebben we daar weinig problemen mee. We vragen wel dat de confidentialiteit zou worden gerespecteerd zolang we aan het onderhandelen zijn. Soms gaat het immers om prototypes. Wat de Vlaamse overheid moet bespreken met het parlement, is een politieke beslissing en daarin kunnen of willen we niet tussenkomen.

De heer Martin De Prycker : Er werd nog geen antwoord gegeven op de vraag naar ons ethisch standpunt. Wij vinden dat de democratische landen in staat moeten zijn om zichzelf te verdedigen. Men moet echter geen aanvalswapens maken. We weten dat er ook activiteiten zijn die erg agressief zijn en die niet stroken met de wetten. In principe willen we in een dergelijk geval niet exporteren vanuit Barco. We menen echter dat het niet aan Barco is om te bepalen welk land democratisch is en welk land niet. Daarin heeft de overheid een belangrijke rol te spelen. Dat is ook de reden waarom we de wetgeving voor honderd percent willen respecteren.

We zijn actief op een dertiental markten en meestal zijn we nummer één of twee op de wereld. Slechts uitzonderlijk zijn we nummer drie. Dat geldt voor al onze applicaties. Onze concurrenten zijn meestal iets kleiner. De Europese concurrenten hebben het doorgaans iets gemakkelijker om binnen Europa uit te voeren omdat er dan minder administratie komt bij kijken. Onze Amerikaanse concurrenten zijn meestal iets groter of ongeveer even groot.

Er was nog een vraag over de duurtijd voor het ontwikkelen van een nieuw product en over ons competitief voordeel. Dat varieert van de ene markt tot de andere : in sommige gevallen hebben we een competitief voordeel van een jaar, in andere gevallen is dat minder dan een half jaar. Een competitief voordeel van een jaar betekent echter nog niet dat we onze klant zes maanden kunnen laten wachten op de goedkeuring van een vergunning. In de meeste gevallen is dat overigens geen groot probleem.

Als we een aanvraag indienen bij het parlement, dan weten we doorgaans dat we ook een goedkeuring zullen krijgen. Als we bijvoorbeeld een vraag krijgen vanuit Afghanistan, dan zullen we aan het parlement geen vraag stellen. Dat zou trouwens tegen onze eigen principes zijn.

We zijn aanwezig op de militaire beurzen om onze producten aan de klanten te tonen, maar ook om de plannen van die klanten te vernemen. Zo kunnen we onze producten daaraan aanpassen. Netwerken zijn belangrijk. Nu wil men videosignalen over een netwerk verspreiden. Die netwerkgerichte oriëntatie is ook terug te vinden in ziekenhuizen. Daar gaat het over hoge resolutiebeelden. Barco krijgt nu dus de vraag om dergelijke resolutiebeelden op een monochroom beeldscherm zeer snel in die hoge resolutie zonder compressie te kunnen transporteren via netwerken. Op die beurzen kun-

nen we dus contacten leggen voor verder onderzoek, voor de opbouw van het technologieplatform, enzovoort.

Het klopt dat de ontwikkelingen in de militaire sector aangewend worden in de civiele sector. Het is echter niet zo dat die transfer eenzijdig is. Het is integendeel meer en meer omgekeerd. De grafische kaarten, de matroxkaarten en andere kaarten voor computerspelletjes, zijn bijvoorbeeld zo krachtig dat ze ook in de militaire sector kunnen aangewend worden.

De militaire wereld in de Verenigde Staten reduceert momenteel de ontwikkeling van exclusief militaire producten tot een minimum. Men wil zo veel mogelijk 'Commercial of the shelf'-producten aankopen. De militaire overheid zal dus meer en meer producten aankopen zonder in de ontwikkeling ervan te investeren.

Amerika investeert enorm veel middelen in research. Barco ondervindt daar weinig voordeel van. Bij een coördinatiesysteem om alle informatie zo snel mogelijk bij de beleidsmaker te brengen, komt Barco enkel tussen bij de visualisatie. Natuurlijk volgen we de ontwikkelingen op de voet.

Europees commissaris Busquin heeft beslist om in een eerste fase 60 miljoen euro ter beschikking te stellen van militair onderzoek. Door de Vlaamse IWT-regeling kunnen zuivere militaire onderzoeken niet gesubsidieerd worden. Barco zal dus niet kunnen genieten van die Europese subsidies.

De voorstellen van decreet lopen deels gelijk. Een aantal voorstellen nemen aan dat de federale wet goed is maar eventueel moet aangepast worden aan de Vlaamse situatie. Er wordt ook voorgesteld om een vredesinstituut of een adviescommissie op te richten. Dat zijn politieke beslissingen. We vragen enkel een snelle beslissing, positief of negatief. We hebben ook graag dat een persoon de politieke beslissing kan nemen.

In Europa leeft de tendens, die ook door België wordt gepromoot, om op het vlak van defensie zoveel mogelijk samen te werken. Dan is het maar normaal dat in Europa dezelfde regels voor export worden gehanteerd en dat de verschillende deelregeringen elkaar voortdurend informeren over hun standpunt en de inschatting van bepaalde andere landen. Nu zijn er daarover grote discussies. Een Europees exportcomité zou een groot voordeel zijn voor Barco.

Tot slot wil ik nog benadrukken dat 85 percent van onze goederen geleverd worden aan Europese of Amerikaanse klanten. Slechts 15 percent van de defensieactiviteiten exporteert naar andere landen. Slechts een heel klein deel van onze producten wordt geëxporteerd naar landen waarvoor we een 'end use'-statement nodig hebben.

2. De heer Gio De Weerd, algemeen secretaris Pax Christi Vlaanderen

De heer Gio De Weerd : Door de regionalisering van de wapenhandel zijn de gewesten een belangrijke betrokken partij geworden in het Belgische buitenlandse beleid. Wapenhandel is een item dat op de voet gevolgd moet worden, terwijl de houding op het terrein van de wapenhandel zelf nu vaak al te laks is. Zo worden bijvoorbeeld embargo's massaal geschonden. Massale wapenvoorraden in Centraal- en Oost-Europa wil men te gelde maken en in de eigen wapenindustrie wordt steevast met het argument van werkgelegenheid geschermd.

We willen graag een aantal aanbevelingen en voorstellen formuleren om de bestaande – Belgische – wetgeving te verbeteren. Allereerst moeten de bestaande criteria verduidelijkt worden. Uit de Nepalzaak is bijvoorbeeld gebleken dat het zeer moeilijk is om, op basis van gevallen van mensenrechtenschendingen of bestaande conflicten in een land, de toekenning van een exportlicentie te weigeren. Het is niet altijd eenvoudig om een oorzakelijk verband aan te tonen. De heer Zanders heeft tijdens een van de vorige hoorzittingen toch wel duidelijk de betrokkenheid van Vlaamse bedrijven bij biologische wapens in Libië ter sprake gebracht. Men moet bij wijze van spreken een lijk met een kogel van FN kunnen tonen om te bewijzen dat er Belgische wapens gebruikt zijn. Dat was zeker in de zaak-Nepal het geval.

Het criterium van professor De Vos om aan te tonen dat leerlingen van de militaire school kindsoldaten zijn, is correct. Daar moet iets aan gedaan worden. We vinden het niet kunnen dat zulke jonge mensen opgeleid worden. De romantische voorstelling van professor De Vos dat hij goede leerkrachten heeft gehad, doet in die kwestie niet ter zake. Met de militaire scholen moet de afspraak worden gemaakt dat die jongens niet kunnen worden ingezet in een conflictgebied. Daardoor zou aan de eisen van het Europees Verdrag voldaan worden.

Het is belangrijk te refereren aan het causaliteitsverband om een bevoegde instantie te kunnen aanduiden die daar zeer objectief mee kan omgaan en daarover uitsluitel kan geven.

Ten tweede, moet men proberen wapenleveringen aan onbetrouwbare klanten te beperken en bereid zijn die overtredingen te onderzoeken. Zo waren er bijvoorbeeld de wapenleveringen aan Venezuela, waarbij de wapens opnieuw opdoken in Colombia.

Ten derde, pleiten wij voor een advies door een onafhankelijke instantie voor moeilijke dossiers. De uiteindelijke verantwoordelijkheid voor de toekenning van de licentie blijft bij de bevoegde minister maar binnen de administratie moet voldoende competentie aanwezig zijn. Het is belangrijk dat het Vredesinstituut daarbij betrokken kan worden : het zou in gevoelige en moeilijke dossiers kunnen peilen naar de wenselijkheid van de toekenning van bepaalde licenties.

Ten vierde, is er coördinatie nodig tussen de federale overheid en de gewesten. Het is belangrijk dat er op nationaal niveau een adviesorgaan opgericht wordt. Het vergunningenbeleid van de verschillende gewesten moet immers gecoördineerd worden. Om te vermijden dat België in de problemen komt met zijn internationale verplichtingen, moet duidelijk gesteld worden dat een weigering in één gewest automatisch de weigering inhoudt van de andere gewesten.

Transparantie en controle, ten vijfde, is een belangrijk punt voor alle vredesorganisaties. Het decreet moet aan het parlement, NGO's en particulieren, de mogelijkheid bieden om een effectieve controle uit te oefenen op de aard van de levering, de bestemming, de leverancier en het bedrag. In de huidige lijst springt Tanzanië er voor ons onmiddellijk uit. Als categorie wordt 'andere' vermeld. Die categorie werd ook gebruikt voor een aantal landen die in het verleden geen vergunning hebben gekregen. We krijgen dus veel te weinig informatie en beginnen dan lastig te doen. Ook bedrijven zijn trouwens vragende partij voor meer duidelijkheid : dat maakt handel drijven voor hen gemakkelijker. Ik heb het wel moeilijk met hun uitspraken over de vraag of het nu twee dan wel vijf maanden mag duren om een exportvergunning toe te kennen. Als het aan mij ligt, mag dat zes jaar duren, als men maar duidelijk weet wat de beslissing inhoudt.

We zijn voor een constructieve dialoog tussen de betrokken organisaties, het middenveld en de industrie. We zijn de absurde kat-en-muispelletjes

beu die ontstaan door het lekken van vertrouwelijke documenten, die vredesorganisaties dan aan de pers kunnen doorspelen. We vinden het zeer moeilijk om op die manier op een vertrouwelijke wijze een dialoog aan te gaan. Die is alleen mogelijk als alle betrokken partners over voldoende informatie beschikken.

Ten zesde, vinden we het belangrijk dat vzw's die statutair bezig zijn met vredesvraagstukken en wapenhandel, bepaalde beslissingen juridisch moeten kunnen aanvechten. Ze moeten zich als benadeelde partijen kunnen opstellen in de wapenexportlicenties. Ik denk bijvoorbeeld aan de NGO's die keihard werken voor Nepal.

Betere controle op het terrein en een effectieve bestraffing van overtredingen is eveneens nodig. We denken in de eerste plaats aan betere controlemechanismen. België als een soort draaischijf van illegale internationale wapenhandel, staat niet zo best. Douane en politiediensten moeten overtreders effectief kunnen vervolgen. Bovendien moeten er strengere normen komen inzake markering, registratie en tracering van wapens, onder meer door het invoeren van een eenduidig markeringssysteem. Daarnaast is er ook de eindgebruikerscontrole en de strijd tegen fraude.

Een laatste, belangrijk, punt zijn de eigen sociale en ethische criteria voor de toekenning van een licentie in de Vlaamse decreten. Delcredere houdt immers absoluut geen rekening met de sociale en ethische aspecten van een exportvergunning. Die bevoegdheid ligt voortaan bij de gewesten. Criterium 8 van de Europese Code inzake wapenhandel stipuleert dat de lidstaten in hun beslissing over de toekenning van een exportlicentie, rekening moeten houden met de mogelijke negatieve impact van de export op de duurzame ontwikkeling van het ontvangende land. In het bijzonder zullen ze de verhouding van de militaire tot de sociale uitgaven als maatstaf nemen. Het verzekeringsbeleid van Delcredere staat haaks op die bepaling. Het is dus interessant om de OESO-richtlijnen in het decreet in te voegen.

Vragen van de leden van de Commissie

De heer Eloi Glorieux : U stelt dat NGO's die statutair een doelstelling hebben die nauw bij de vredesproblematiek aansluit, wapenleveringen juridisch moeten kunnen aanvechten.

In welke mate zou dit kunnen opgevangen worden door die vredesbeweging een plaats te geven in een soort beoordelingscomité dat via het Vredesinsti-

tuut over een aantal vergunningen zou moeten adviseren ? Kan de vredesbeweging samenwerken met dat Vredesinstituut ?

De heer Gio De Weerd : Wat het vorderingsrecht betreft, hebben we enkel de ervaring met de Nepalkwestie. We vinden dat echt een schending van de wapenwet. Die wapenwet is dan ook aangepast, maar dat is een hele politieke historie. De wapenwet is verstrengd en dat was ook nodig. De vredesorganisaties worden eigenlijk miskend om mee het debat te voeren, terwijl ze eigenlijk over veel expertise beschikken. Het Vredesinstituut kan perfect een brugfunctie creëren tussen bedrijven, politici, academici en die vredesorganisaties. Met die vredesorganisaties bedoel ik ook bijvoorbeeld IPIS, het Militair Defensiecentrum, het Centrum voor Militair Oorlogsrecht, de vredesuniversiteiten, enzovoort.

Het is belangrijk om die discussie en die dialoog te voeren. Men kan perfect naar de Raad van State lopen. Het is belangrijk dat die expertise wordt meegenomen. In Noorwegen bijvoorbeeld, is er wel een goede verstandhouding tussen NGO's, onderzoekers, politici en bedrijven. Kijk maar naar de Oslo-akkoorden die daar tot stand zijn gekomen. Bij ons zit iedereen in zijn hokje. Het is voor onze organisaties echt een stap om met bedrijven te gaan praten. Vaak is het nog te veel een kat-en-muisspel. Met zo een vredesinstituut kan men daar naartoe groeien. Ik zie dat niet letterlijk in het voorstel van decreet staan. In het eerste voorstel van decreet zien we dat men zich te veel toespit op de wapenhandel. Men zou er alleen de dubieuze zaken moeten uitnemen en men moet in de andere departementen naar middelen zoeken om ook paraplamentair te werken rond geweld in Vlaanderen.

De heer Kris Van Dijk : In uw betoog refereerde u naar de Delcrederedienst, waarvan u zei dat deze dienst de zaken meer bekijkt vanuit het verzekeringstechnische gegeven en minder vanuit het ethische gegeven. Vorig jaar hebben wij hier een debat gehad met betrekking tot de gedragslijn die de Vlaamse regering binnen de Delcrederedienst aanneemt. Zij hebben daar een vertegenwoordiging in. Is dat ook geen manier van doen om de Vlaamse regelgeving ook vertaald te zien wanneer men het verzekeringstechnische aspect bekijkt ? Is dat volgens u een mogelijkheid of niet, wetende dat de Delcrederedienst een nationale instelling is en dat de Vlaamse vertegenwoordigers uitspraken doen over de totaliteit van het verzekeringstechnische gegeven ? Hoe ziet u dat spanningsveld ?

De heer Gio De Weerd : Wij vinden dat soms wel cynisch. Bij de beslissing in de Nepalkwestie hebben wij uit de notulen van de vergadering gemerkt dat er eigenlijk geen voldoende meerderheid was. Bij de volgende vergadering werd dat wel geregeld, want toen werd het verslag met een meerderheid goedgekeurd. Dat is geen waarborg. Als het kan, kunnen we dat toepassen op zo een nationale dienst. De Delcrederedienst is niet bezig met ethische zaken, maar ziet alles economisch. In de vorige hoorzitting vond ik het pijnlijk om te horen dat men wakker ligt van twee maanden of vijf maanden wachten, waardoor men een contract van 1 miljoen euro kan mislopen. Als men daar mensenlevens mee kan sparen, dan mogen ze voor mijn part zes jaar wachten. Het gaat hier over wapens. De Delcrederedienst is niet ethisch.

Als men dat weet, dan gaat men daar ook rekening mee houden. Men heeft al iets gewonnen als men het binnen de gewesten ethisch kan spelen. De bouw van een munitiefabriek in Tanzania is dan weer een mooi voorbeeld hoe het niet moet. De kogels die men daar zal maken, zullen meer dan waarschijnlijk gebruikt worden in het conflict in Congo. Er moet dus duidelijke informatie zijn en men moet daar ethisch mee omgaan.

3. De heer Karel Vervoort, voorzitter Flemish Aerospace Group (FLAG)

De heer Karel Vervoort : Ik ben gedelegeerd bestuurder van de Vlaamse Lucht- en Ruimtevaartgroep. Ik spreek hier als de vertegenwoordiger van een tachtigtal bedrijven, waarbij een aantal zijdelings in aanraking komen met deze problematiek. Niet rechtstreeks, want FLAG is een vereniging van bedrijven die tot hoofddoel heeft de lucht- en ruimtevaart in Vlaanderen te bevorderen. Wij zijn dus geen defensielobbyisten. Wij zijn niet voor of tegen defensie. Dat is een politieke kwestie. We zijn wel gemoeid met alle economische aspecten van overheidsbestellingen met de dual use-richtlijn en met de mogelijkheid om al dan niet aan bepaalde technologieën deel te nemen.

Een van de hoofddoelstellingen van FLAG is de economische return van overheidsbestellingen verzekeren. Dat is ook een van de redenen van de oprichting van FLAG, om er onder andere voor te zorgen dat de economische return van overheidsbestellingen ten minste gedeeltelijk terugkwam naar Vlaanderen en dat hij niet louter en alleen richting Wallonië ging. We zijn het stadium voorbij dat defensie, luchtvaart en ruimtevaart in het zuiden van het land en de schepen en de telecommu-

nicatie in het noorden gebeurden. FLAG is opgericht om Vlaanderen terug op de kaart te zetten in de lucht- en ruimtevaart, via onder andere de rechtstreekse en onrechtstreekse compensaties van de defensiebestellingen. Een andere doelstelling is de jacht op technologieniches voor de Vlaamse lucht- en ruimtevaartindustrie, omdat dat de enige mogelijkheid is om terug een rol te spelen in de luchtvaart.

Hoe zijn we gestructureerd ? We hebben een aantal activiteiten binnen FLAG. Als gesprekspartner hebben wij op federaal niveau vier departementen : Economie, Wetenschapsbeleid, Landsverdediging en Mobiliteit. Op het Vlaamse niveau hebben wij als gesprekspartner de departementen Wetenschapsbeleid en Economie met een paar uitvoerende diensten, waaronder Export Vlaanderen en het Instituut voor de aanmoediging van Innovatie door Wetenschap en Technologie in Vlaanderen. Uiteindelijk hebben we de hele wereld als gesprekspartner.

Onze grootste innovatie is geweest dat we Vlaanderen hebben teruggebracht in de lucht- en ruimtevaart. In 1980 stonden we nergens. Op dit ogenblik gebeurt ongeveer 50 percent van de leveringen aan de Airbus A380 vanuit Vlaanderen. We hebben na 20 jaar een serieus succes geboekt. Onze grootste uitdaging vandaag is de consolidatie van wat we verwezenlijkt hebben en de verdere uitbouw via innovatieprojecten. Bij dat laatste komen we in het vaarwater van hoge technologie, dual use en problemen met uitvoervergunningen. We zijn ook bezig met een aantal andere zaken, waaronder de oprichting van het Virtueel Kennis Centrum voor de Luchtvaart, een zeer interactieve website gebaseerd op databanken, die vandaag operationeel is. We komen terug tot die rechtvaardige economische return voor overheidsbestellingen en de pragmatische benadering van de dual use-technologie.

Ik zou een breder kader willen schetsen dan de wapenwet die nu op tafel ligt. Dat zal aantonen dat wij in Vlaanderen tegen een aantal problemen moeten opboksen, waarbij dit maar een van de kleintjes is die ons dreigt te beperken in onze uitgroeimogelijkheden. De grote transcontinentale concurrentiestrijd tussen de Verenigde Staten en Europa wordt nog gevoerd door twee vliegtuigbouwers, Boeing en Airbus. Boeing heeft zowel een militaire als een burgerpoot in zijn structuur. Airbus in Europa heeft enkel een burgerpoot. Dat betekende dat al wat in de Verenigde Staten ontwikkeld werd in die militaire poot, automatisch overgeheveld werd naar de burgerpoot, waardoor de prijsstelling zeer scherp kon gebeuren. Op dit mo-

ment is er in de Verenigde Staten een contract van 100 tankervliegtuigen Boeing 767 in voorbereiding. Dat geeft een enorme ruggensteun aan de prijsstelling van de burgertoestellen van hetzelfde type. Door daarop in te spelen, kan Boeing een scherpe prijsstelling doen. Bij Airbus gebeurde dat niet. Men heeft daar de prijsstelling moeten doen, enerzijds met de echte kost en anderzijds met de subsidies van de Europese Gemeenschap. Europa wilde terugkeren in de luchtvaart, heeft dat gedaan, maar dankzij subsidies.

Op het ogenblik dat Airbus dreigde Boeing voorbij te steken, kregen we de eerste grote protesten van de Verenigde Staten voor vervalsing van de concurrentie. De Wereldhandelsorganisatie heeft Europa verplicht om te aanvaarden dat bijvoorbeeld maximum 33 percent zachte leningen kon toegekend worden aan luchtvaartprojecten ten voordele van Airbus.

De Amerikanen hebben altijd de inzage geweigerd in hun overdracht van militaire naar burgerlijke R&D. Daardoor konden zij zeer scherpe prijzen voorstellen, wat zij tegelijk weigerden als voordeel te erkennen. Europa was wel verplicht om precies hetzelfde te doen met het oog op een level playing field. Het eerste wat het deed was Airbus een militaire poot geven. Daartoe was het militaire transportvliegtuig A400 het meest politiek correct. Wat binnen de militaire poot werd ontwikkeld, kon zo ook leiden tot concurrentieverbetering ten aanzien van Boeing binnen de burgerproducten van Airbus. Ook België neemt daaraan deel. Een deel van het concurrentievoordeel dat Boeing had dankzij de militaire programma's, wordt op die manier weer geëgaliseerd. De tweede stap was het onderbrengen van het hele militaire deel in EADS : European Aerospace and Defence Systems.

Wat gebeurt er nu als België en Vlaanderen precies het omgekeerde gaan doen ? Wat als als men in Vlaanderen gaat scheiden wat men op Europees vlak poogt te integreren, namelijk luchtvaart, veiligheid en defensie. Dat maakt het voor onze vliegtuig- en onderdelenfabrikanten nog moeilijker om net zoals Boeing, goedkopere prijzen aan te bieden. Een militair transportvliegtuig is een typisch voorbeeld. Het kan inderdaad soldaten vervoeren, maar ook dienen voor voedseldroppings. Dit laat-

ste, in België ontwikkeld systeem is trouwens uniek in de wereld, omdat het onder elke conditie en zonder valscherms voedsel en zelfs meer kan brengen aan wie in nood is. Valt meedoen aan een dergelijk programma onder een wapenwet ? Heeft een ambtenaar, op grond van de richtlijn van april 1999, het recht onze vraag om steun voor een dergelijk programma te weigeren ? We zijn al met een dergelijke afwijzing geconfronteerd.

De afwijzing van de deelname aan een programma voor de ontwikkeling van een gevechtsvliegtuig was een politieke beslissing. Aangezien de politiek daar primeert, leggen wij ons daarbij neer. Maar wij doen wel mee aan militaire transporttoestellen, helikopters en general aviation. In dat laatste verband zijn we bezig met de ontwikkeling van een high altitude long endurance unmanned aerial vehicle. De R&D met het oog op dat aardobservatieplatform is bezig. Maar het is evident dat ook militaire toepassingen mogelijk zijn. Zal het onder de wapenwet vallen of niet ?

Bij onze innovatie worden wij geregeld geconfronteerd met de richtlijn-Vandenbrande over de dual use. Wij hebben uiteindelijk niks tegen die richtlijn maar vinden de definitie van militaire affiniteit wel te breed. Zij maakt ons afhankelijk van de interpretatie door de ambtenaar, op het IWT bijvoorbeeld. Het perverse effect is dat wij bij weigering in beroep moeten gaan bij de minister of de regering. Dat kan niet de bedoeling van de richtlijn zijn geweest. Wij vinden dat de voorliggende voorstellen van decreet oog moeten hebben voor de genoemde definitie.

Voorts stellen wij enorme tegenstrijdigheden vast tussen de federale en de regionale politiek terzake. De federale overheid is voorstander van deelname aan veiligheid en defensie, maar – zegt Vlaanderen – niet met de Vlaamse bedrijven. Diezelfde tegenstelling komt ook op Europees niveau terug. Commissaris Busquin slaagde erin een R&D-fonds samen te stellen voor defensie en veiligheid. Ik kan mij moeilijk voorstellen dat wij daar dan als Vlaamse bedrijven niet mogen aan deelnemen. Want dan betalen wij wel degelijk mee aan het fonds waarvan de bedrijven uit andere Europese regio's gaan genieten.

Daarbij komt nog het feit dat de grootste militaire innovaties burgerlijke toepassingen opleveren, waar veel geld mee te verdienen valt. Ik noem het internet, mobiele telefonie, fly by wire. Airbus heeft met de toepassing van dat laatste in burgertoestellen Boeing verslagen, tot grote ontzetting van de Amerikanen. Zeer actueel is de bescherming van burgervliegtuigen tegen terroristische aanslagen met militaire middelen. Alleen Israël beschikt momenteel over een deugdelijk systeem, maar wij mogen daar niet mee samenwerken. Er klopt iets niet in die redenering. Ook de hele ruimtevaart komt uit de militaire sfeer. Iedereen sluit verzekeringspolissen af en heeft dus te maken met veiligheid.

Wat is het probleem als wij leveren aan andere democratieën ? Zijn zij plots geen democratieën meer als wij vrezen dat ze misschien technologie of componenten gaan doorverkopen ? Hebben wij het recht om het democratische gehalte van hun beleid op dat vlak te beoordelen, als wij hen eerst als democratie aanvaard hebben ? Ik pleit ook voor de objectiviteit van de pers terzake – zij moet beide stemmen laten horen – en voor het eerbiedigen van de wet door de tegenstanders.

Het Belgische parlement heeft een zwaar stuk van zijn bevoegdheden afgestaan aan Europa, meer bepaald aan OCCAR, de voorafbeelding van het Europese wapenagentschap. Wij betalen dus aan een anonieme organisatie. In het geval van de A400 gaat het om 58 miljard Belgische frank. OCCAR mag dat zonder federale en regionale controle besteden. Zij mogen bijvoorbeeld bestellingen plaatsen, maar niet volgens onze regels. Ook dat klopt niet.

De wetgever moet zich beperken tot een verbod van onaanvaardbare wapenhandel. Daar moet het bij blijven. Wie stelt de lijst van wapens op ? Ik hoop dat de industrie daarbij betrokken wordt. Als het Vredesinstituut een advies mag geven, mag dat niet doorslaggevend of zelfs beslissend zijn. Anders gaat het resultaat altijd negatief zijn. Er moet minstens tegenspraak zijn. De beslissing moet toekomen aan de regering, die alle aspecten integreert. Het is ook niet goed dat het adviescomité voor wapenuitvoer uitsluitend door theoretici wordt bevolkt. Ook mensen uit de industrie, met ervaring in de indiening van R&D-projecten met militaire affiniteiten en het op de markt brengen van dual use-producten, moeten een advies kunnen geven.

Ik formuleer nog enkele voorstellen. De beste regel is een eenvoudige : leveringen aan bedrijven binnen de NAVO of de EU moeten kunnen zonder

wapenvergunningen of exportlicenties. Men kan zich dan bovendien concentreren op diegene waar een verdacht reukje aan is. Het is niet aan ons om te oordelen over het democratische gehalte van NAVO- of EU-landen. Ook de inschrijving op innovatieprojecten binnen NAVO en EU moet automatisch aanvaard worden. Als dat niet kan, is er maar één logische gevolgtrekking : de afwijzing van de Belgische bijdrage aan defensie. Want anders geeft men wel de toestemming aan een anonieme organisatie om te doen wat men ontzegt aan de eigen Vlaamse bedrijven.

Vragen van de leden van de Commissie

De heer Eloi Glorieux : Wat bedoelt de heer Vervoort met een pragmatische benadering van de dual use ? Hij vraagt een rechtvaardige return voor overheidsopdrachten. Bedoelt hij daar compensaties mee ? Wat is het verschil tussen een militaire Airbus en een burger-Airbus ?

De heer Karel Vervoort : Ik wil dat dual use nauwkeuriger gedefinieerd wordt zodat we duidelijk weten welke producten wapens zijn. In de richtlijn wordt verwezen naar de wet van 1991, die eigenlijk voor de douane bedoeld is. Onder de woorden “met militaire affiniteit” kan om het even welk product vallen naargelang van de interpretatie van de ambtenaar die het dossier behandelt.

Wij vragen natuurlijk een economische return. België betaalt OCCAR 58 miljard Belgische frank voor de A400. OCCAR wordt beheerd door Engeland, Spanje, Duitsland en Frankrijk. Omdat zij zelf beslissen waar ze dat geld aan besteden, komen ze altijd in hun eigen bedrijven of in filialen van hun eigen bedrijven terecht. Wij zijn het uitgegeven bedrag uiteraard kwijt, maar de Belgische luchtvaartindustrie kan niet deelnemen aan dit programma en bijgevolg evenmin gebruik maken van de hefboomkredieten. Dankzij compensaties en economische return beschikken we over succesvolle bedrijven als Barco. Bovendien bieden ze bedrijven de kans uit de defensie-industrie te stappen. Asco is daar een voorbeeld van.

De structuur, de aërodynamica en het design verschillen. Een burger-Airbus heeft geen hoge vleugels of turbocompressoren. Het landingsgestel is niet zo laag. Inwendig zijn er vrijwel geen verschillen. De avionica, boordcomputers en cockpit zijn nagenoeg identiek.

De heer Jan Roegiers : De heer Vervoort wil de industrie betrekken bij het opstellen van de wapenlijst. Is het de bedoeling dat de industrie de opstel-

lers informeert of van een lijst voorziet waarop ze zich dienen te baseren ? Is het de bedoeling de lijst zo uitgebreid mogelijk te maken ? Of is het net de bedoeling die lijst te beperken ?

Wie moet deze lijst samenstellen ? In het voorstel van decreet van het Vlaams Blok is dat het Vlaams Parlement, in de overige voorstellen is dat de Vlaamse regering.

De heer Karel Vervoort : Zo'n lijst zal worden opgesteld door juristen of ambtenaren, die geen kennis hebben over de vliegtuigindustrie. De kans bestaat zelfs dat ze helemaal geen industriële ervaring hebben. Moeten onderdelen die zo wijdverspreid zijn dat ze in om het even welk vliegtuig gebruikt worden, ook onder een wapenwet vallen ? De industrie kan daarover informatie of een gemotiveerd advies verstrekken. Het is niet de bedoeling dat de industrie een lijst opmaakt, wel dat met kennis van zaken beslist wordt.

4. De heer Freddy Versluys, algemeen directeur OIP NV

De heer Freddy Versluys : Naast algemeen directeur van OIP NV, ben ik ook voorzitter van BSDI (Belgian Security and Defence Industry). De heer Vervoort heeft in naam van de FLAG een algemeen overzicht gegeven. Ik zal het hebben over de problemen waarmee bedrijven geconfronteerd worden.

OIP is al in 1919 opgericht op vraag van de Belgische overheid omdat ze haar hoofdzakelijk Duitse apparatuur na de Eerste Wereldoorlog niet meer kon onderhouden. OIP concentreert zich op alles dat verband houdt met optica voor militaire en civiele doeleinden. Sedert de jaren zestig richten we ons voornamelijk op de elektro-optica. Vandaag zijn we een vooraanstaand bedrijf op het vlak van nachtzicht, beveiliging en ruimtevaart.

Onze jaaronzet bedraagt zo'n 15 miljoen euro. We hebben 55 mensen in dienst en zorgen indirect voor ongeveer evenveel arbeidsplaatsen. 75 procent van onze werknemers is hooggeschoold. 80 procent van onze activiteiten houdt verband met de defensie-industrie. Daarnaast voeren we nog enkele industriële projecten, beveiligingsprojecten en ruimtevaartprojecten uit. OIP beschikt over een ISO9001- en AQAP110-certificaat. Daarnaast volgen we een Strategic Product Control-programma dat aan de Amerikaanse wetgeving voldoet. Alle strategische producten worden gevolgd, gecontroleerd en administratief verwerkt. OIP is een van de

belangrijkste aanvragers van exportvergunningen, wat erop wijst dat wij de Belgische wetgeving nauwgezet volgen. We hebben onlangs een vergunning als wapenhandelaar gekregen, al heb ik het liever over defensie- en beveiligingsproducten dan over wapens.

We dienen er eigenlijk van uit te gaan dat OIP een overheidsbedrijf is. Onze enige Belgische klant is de federale overheid. Als we exporteren is dat met een overheidsvergunning. Meer dan 80 procent van onze omzet wordt dus bepaald door de overheid. De overheid heeft dus meer invloed op OIP dan de raad van bestuur. De overheid mag niet al te lichtzinnig omspringen met haar verantwoordelijkheid.

De heer Vervoort heeft het al uitgebreid gehad over de discriminatie van de Vlaamse defensie-industrie. In alle buurlanden worden defensieontwikkelingen voor minstens 60 procent en vaak zelfs volledig gesubsidieerd. België is wellicht het enige land van Europa waar artikel 296 niet wordt toegepast. Als we niet exporteren, hebben we geen markt.

In 2003 is de federale wetgeving vernieuwd. In juni 2003 werd die wetgeving overgeheveld naar de gewesten waardoor de industrie zijn werk niet meer behoorlijk kan uitoefenen. In een aantal gevallen hebben we tot zeven maanden moeten wachten op een exportvergunning. We hebben onze geloofwaardigheid verloren. Al moet ik bekennen dat het kabinet van minister Ceysens zijn verantwoordelijkheid neemt.

Wij vragen absoluut geen voorkeursbehandeling. Wij wensen niet anders behandeld te worden dan de andere industrietakken. We vragen een concrete regelgeving die het ons mogelijk maakt op internationaal vlak op gelijke voet te concurreren met de andere Europese bedrijven. Op dit ogenblik is dat niet mogelijk.

Ik heb een aantal elementaire opmerkingen bij de verschillende voorstellen van decreet. Omdat niet een van de indieners ons heeft opgezocht, vraag ik me af of zij eigenlijk wel op de hoogte zijn van de problemen waarmee wij kampen.

Wij vragen een regeling die rekening houdt met alle Europese richtlijnen, de Vlaamse economische belangen en de specifieke behoeften van deze markt : duur van de projecten, onderhoud, wisselstukken, productietransfers, enzovoort. Voorts moet men er rekening mee houden dat de administratie in de ontvangende landen zich de wet niet laat opleggen door de Vlaamse overheid. In de re-

gelgeving moet men ook oog hebben voor tijdelijke export voor demonstraties en beurzen. We vragen dat de documenten binnen een redelijke termijn worden afgeleverd.

Met de federale overheid hadden we daarover een afspraak gemaakt : vier tot zes weken. We verwachten ook duidelijkheid en continuïteit. We willen geen of open vergunningen voor export binnen de EU. Dat zal de administratie heel wat werk besparen.

Ik denk niet dat het aan Vlaanderen is om hierover een eigen wetgeving te maken. Op termijn moet men streven naar een Europese wapenexportwetgeving. Dat is de enige oplossing die ervoor kan zorgen dat de Vlaamse defensie-industrie internationaal kan opereren.

Vragen van de leden van de Commissie

De heer Roland Van Goethem : U zei dat het zeven maanden duurt voordat u een vergunning bekomt. Was dat enkel het geval toen de bevoegdheden werden overgeheveld, of is dat een algemeen probleem ?

De heer Freddy Versluys : Dat was een zaak die werd voorgelegd aan de federale overheid. Zij liet de zaak aanslepen, en daarop volgde er een periode van twee maanden zonder exportwetgeving. Vanaf september werd deze bevoegdheid overgedragen aan de regio's, die echter geen personeel hadden om de dossiers te behandelen. Uiteindelijk heeft de Vlaamse administratie dit redelijk vlot opgevangen en werden de dossiers op een correcte manier afgehandeld.

De heer Didier Ramoudt : U zei dat de administratie van de ontvangende landen niet altijd luistert naar wat wij haar zouden willen opleggen. Sprak u over democratische landen waarin de administratie reeds ontwikkeld werd, of doelde u op alle landen ?

De heer Freddy Versluys : Verscheidene democratische landen stellen onze administratie in vraag.

De voorzitter : Wat bedoelt u daarmee ? Ik vraag me ook af wat u bedoelt met de uitspraak dat het niet hoort dat Vlaanderen hierover een wetgeving uitwerkt.

De heer Freddy Versluys : Wij kunnen zoveel vragen als wij willen, maar als een buitenlandse administratie daar niet op ingaat, kunnen wij onze wil

als Vlaams bedrijf niet opleggen. Dat was de bedoeling van mijn uitspraak.

De voorzitter : Als we de politiek terug invloed moeten geven op de hoofdaangelegenheden van een maatschappij, is dat strijdig met wat ik opvang.

De heer Didier Ramoudt : Wordt u binnen de Europese Unie geconfronteerd met landen die gemakkelijker een exportvergunning krijgen ? Ondervindt u daarvan onmiddellijk nadeel, of bevindt u zich in een afgezonderde nichemarkt ? Hoe is de situatie in vergelijking met een niet-Europees land zoals Noorwegen ?

De heer Freddy Versluys : Wij krijgen geen concurrentie vanuit Noorwegen, wel vanuit Nederland en Frankrijk. Er zijn ook enkele Amerikaanse bedrijven die zich in onze niche bevinden.

De voorzitter : Hoeveel maand concurrentievoorsprong heeft u gemiddeld in de niche van de nachtkijkers ? Een marktleider in een aantal niches heeft meestal een voorsprong van een aantal maanden op concurrenten.

De heer Freddy Versluys : In een aantal landen zijn wij marktleider, maar ik begrijp niet waar u de relatie legt met tijd.

De voorzitter : Heeft u een aantal maanden technologische voorsprong op concurrenten ?

De heer Freddy Versluys : In onze markt spreekt men over jaren voorsprong.

De heer Eloi Glorieux : Is het waar dat OIP overgegaan is in Israëlische handen ? In welke mate is hier dan nog sprake van een Vlaams bedrijf ?

De wapenexportwet werd gewijzigd op het einde van de vorige federale regeerperiode. Ik hoor soms dat dit een enorme verstrenging met zich meebracht. Kan u aangeven hoeveel percent van de aangevraagde vergunningen werd geweigerd ten gevolge van deze wijziging ?

De heer Freddy Versluys : Ongeveer een jaar geleden is OIP opgekocht door de groep Elbit. Ik denk dat men aan vele andere Vlaamse bedrijven die in handen zijn van internationale groepen, ook de vraag kan stellen in welke mate zij nog een Vlaams bedrijf zijn.

Weinig aanvragen voor exportvergunningen worden OIP geweigerd. Wij onderhouden een zeer nauw contact met de administratie en de overheid.

Wij doen geen zaken met landen waarvoor we weten dat de kans klein is dat we een exportvergunning krijgen. OIP houdt zich volledig aan de wetgeving.

De voorzitter : Als u beweert jaren technologische voorsprong te hebben, waarom is het dan zo belangrijk dat een vergunning slechts gedurende een paar weken behandeld wordt ?

De heer Freddy Versluys : Er is geen verband tussen die gegevens. De meeste doorlooptijden van projecten liggen tussen drie en vijf jaar. Een klant verwacht ook altijd een redelijke termijn voor de levering. Als een concurrent sneller een vergunning kan krijgen, zal men die aanspreken.

De voorzitter : Als u een concurrentievoorsprong heeft, levert u een merkbaar beter product. Nu zegt u dat de kwaliteit van het product minder belangrijk is dan de leveringstermijn. Is dit niet tegenstrijdig ?

De heer Freddy Versluys : Dat is afhankelijk van het product. Zeer eenvoudig nachtzicht moet meestal snel geleverd worden, terwijl complexe systemen daar minder onderhevig aan zijn.

De voorzitter : Ik neem aan dat complexe systemen overheersen binnen de militaire productie ?

De heer Freddy Versluys : Wij hebben een zeer breed gamma aan producten.

De heer Didier Ramoudt : Begrijp ik het goed dat u liefst geen enkel voorstel van decreet in werking ziet treden ?

De heer Freddy Versluys : Ik wens niet op die discussie in te gaan. Er zal een redelijk voorstel van decreet komen waarmee wij moeten leven. Ik hoop dat men op het moment dat er finale beslissingen worden genomen, rekening houdt met een aantal praktische problemen voor de industrie.

5. Mevrouw An Vranckx, coördinator IPIS (International Peace Information Service)

Mevrouw An Vranckx : Ik wil benadrukken dat ik niet in naam van mijn universitaire bevoegdheid het woord voer, maar wel vanuit de onderzoekservaring die ik opdeed bij IPIS. Dit Vlaams Vredesinstituut is 24 jaar actief en sinds kort werd een deel van onze financiering overgedragen van de federale naar de Vlaamse overheid. In het voorstel van decreet wordt op pagina 3 verwezen naar IPIS,

aangezien dit instituut in 1982 een studiedag organiseerde waarop gepleit werd voor de creatie van een fonds voor een Belgisch instituut voor vredesonderzoek.

IPIS werd tot hiertoe zelden geconsulteerd door Vlaamse beleidsmakers. Wij worden echter wel aangesproken door beleidsmakers van andere landen en van de Verenigde Naties. De Veiligheidsraad heeft de gewoonte ons vaak te consulteren inzake wapentrafiëk naar conflictgebieden. IPIS bouwt in samenwerking met het PRIO (Peace Research Institute of Oslo) databanken op over wapenleveringen en wapentrafiëk.

IPIS is geen campagneorganisatie en houdt zich enkel bezig met onderzoek. Wij leveren raad en diensten aan organisaties die ons daarom verzoecken.

We werken dus objectief en vraaggestuurd. Als academische instelling maken we onze bevindingen over, de klant beslist wat hij ermee doet. Mensen van IPIS kunnen dus ook aan een universiteit actief zijn. Uiteraard hebben we veel contacten met binnen- en buitenlandse academici die specifiek de problemen van conflictpreventie, conflictresolutie en wapentrafiëk bestuderen. IPIS is niet uniek. In Brussel is ook de hoofdzetel van de International Crisis Group gevestigd. Ook met die instelling werkt IPIS vaak samen. Ze heeft alleen al in Brussel 70 mensen in dienst en bestudeert conflicten in het buitenland. Ze draait met overheids subsidies van zowat alle landen behalve België. Ook die instelling kan men consulteren of ermee samenwerken.

Bij de beoordeling van de voorstellen van decreet ben ik in het volle begrip van de urgentie en de context. Het Vlaamse niveau zit in een federaal gaar dat besloten heeft de implementatie van een deel van het onderwerp over te dragen. Toch zal ik de voorstellen van decreet en de federale wetgeving redelijk cru beoordelen, voornamelijk omdat ze abstractie maken van een fundamenteel aspect. Ze doen immers alsof wapenexport, -productie en de doorvoer ervan in een niet-geglobaliseerde wereld gebeuren. Dat zet aan tot twee hypothesen.

Vooreerst dat als een producent een verbod krijgt om een bepaald product te exporteren of om een wapenlicentie te gunnen, de export naar een bepaald land niet zal doorgaan. Dat impliceert niet noodzakelijk dat het potentiële importland het product niet zal krijgen. FN bijvoorbeeld is een bedrijf dat in een internationale holdinggroep zit waarbinnen technologie kan worden doorgegeven.

Als de fameuze P90 submachine guns, die hier geproduceerd zijn, niet naar Mexico mogen geëxporteerd worden, kunnen die wapens wel in een zusterbedrijf in de Verenigde Staten geproduceerd worden en alsnog geëxporteerd naar Mexico. Dat is de eerste fictie.

De tweede fictie is de veronderstelling dat er nog steeds grenzen rond landen staan, vooral in het Zuiden. We verbieden bijvoorbeeld FN om P90's naar Mexico te sturen, maar we laten wel toe dat ze naar Suriname worden geëxporteerd. De lading is daarenboven veel groter dan het aantal politie- en veiligheidsmensen daar. Er is geen garantie dat de producten daar uitgeladen worden. We kunnen dat niet controleren, want we hebben daar geen ambassade.

Bovendien hebben we geen garantie dat de producten, ook als ze daar legitiem uitgeladen worden, niet langs een zwartemarktcircuit worden gesmokkeld en verkocht aan een veelbiedende. Die twee ficties zijn de achtergrond van de federale wet maar ook van de Vlaamse voorstellen van decreet. Ik wil dat signaleren.

Ik zal geen voorkeur uitspreken over een bepaald voorstel van decreet en al helemaal geen uitspraak doen over de ambities ervan. Ik wil wel enkele aanbevelingen geven om te vermijden dat er een contraproductief instrument gecreëerd wordt dat ingaat tegen de ambities. Ik heb het hier in het bijzonder over de ambitie om een actief Vlaams vredesbeleid te voeren. Daar sta ik trouwens argwanend tegen.

Voorts wil ik ook gemiste kansen signaleren. Ik zal hierbij, zoals gezegd, rekening houden met de context, namelijk de federale wet, die zoals bijna elke wapenwet ter wereld, de twee ficties in stand houdt. In de voorstellen van decreet wordt het probleem van de illegale wapenhandel te licht bestreden. Een andere tekortkoming is de limitatie van de lijst die de voorstellen van decreet willen regelen, tot producten en technologie om producten te maken. Er wordt nog niet gesproken over militaire diensten.

Ik heb de zes voorstellen van decreet geanalyseerd in het licht van mijn kennis over de woeste, ware wereld. Voor heel veel transporten van problematisch tuig doet men geen moeite om exportvergunningen aan te vragen. Er wordt dus eenvoudigweg gesmokkeld, ook naar landen waar geen legale transporten naar mogelijk zijn.

Sinds het einde van de Koude Oorlog werden er meer dan honderd situaties waargenomen, die we

als oorlogen mogen klasseren. Een kleine minderheid, minder dan 10 percent, zijn klassieke oorlogen, dus waarbij een goed gewapend leger uit land A ten strijde trekt tegen een al dan niet gewapend leger in land B. Nochtans hebben we allicht de indruk dat die oorlogen de hoofdmoot vormen. Dat is niet toevallig, het zijn immers die conflicten die live op CNN worden uitgezonden. In die klassieke oorlogen is het niet de bedoeling dat er burger-slachtoffers vallen. Die worden expliciet beschermd door het internationale humanitaire recht. Een leger wordt niet geacht zich te vergrijpen aan burgers.

De zogenaamde nieuwe oorlogen vormen de meerderheid. Daarbij staat niet een accountable leger van staat A tegenover een leger van staat B. In het beste geval staat er in het land in kwestie nog iets van een leger overeind dat het dan moet opnemen tegen allerlei niet-statelijke gewapende partijen, hetzij milities, guerrilla's, fracties, commando's, bendes, enzovoort. Ze staan in hetzelfde land tegenover andere niet-statelijke gewapende partijen en eventueel nog een deel van het leger. Het probleem is dat die niet-statelijke gewapende partijen zelf nooit internationale humanitaire verdragen ondertekend hebben. Ze voelen zich allermindst gebonden door internationale wetgeving inzake het verbod op landmijnen, kindsoldaten, enzovoort. Die verdragen kunnen immers alleen ondertekend worden door staten, als subjecten van internationaal publiekrecht. Het zijn net die staten die zij bestrijden.

Het is geen toeval dat in dergelijke conflicten het gros van de slachtoffers burgerslachtoffers zijn. Die vallen niet alleen in rechtstreekse gewapende confrontaties maar ook in de chaos van de kleine, vieze, geprivatiseerde oorlogen.

In de kleine minderheid van gemediatiseerde oorlogen wordt zeer duur gesofisticeerd wapentuig gebruikt. In de nieuwe oorlogen, die zoveel dodelijker zijn, wordt vooral basic materieel gebruikt dat meestal al oud is. Het gaat niet om producten die rechtstreeks van de fabriek komen, maar wel om gesmokkeld wapentuig, vaak in weerwil van allerlei embargo's. Omdat we voor de Verenigde Naties veel onderzoek doen naar de efficiëntie van embargo's, weten we dat een embargo meestal contraproductief werkt. Embargo's, maken het immers lucratiever om naar een bepaalde plaats te smokkelen.

Militair materieel heeft een lange levensduur. Wapens uit de Eerste en Tweede Wereldoorlog zijn vaak nog intact. Dat geldt nog meer voor het materieel dat in de loop van de Koude Oorlog werd ge-

produceerd en gestockeerd. Er is nogal wat wapentuig gestockeerd in landen die vandaag zonder probleem een democratie kunnen genoemd worden. Ze kunnen echter vaak niet garanderen dat er niet, onder voorwaarde van een kleine steekpenning, een arsenaal wordt leeggehaald. Dat materieel wordt dan vervoerd, niet zelden door Belgische havens. Zeebrugge en Antwerpen, alsook de luchthaven van Oostende, hebben een reputatie op dat gebied. Het is dat materieel dat vandaag de dodelijke chaos aanricht. Het gaat niet om die fraaie nachtkijkers. Er is nogal wat materieel van Belgische makelij dat keer op keer opduikt in die vieze gewapende conflicten, die geen klassieke oorlogen zijn. De FAL-geweren zijn legendarisch : ze zijn een beetje zwaar maar doen het nog steeds. Belgische landmijnen duiken nog steeds op.

Op de website van Irakbodycount.org staat dat het conflict ongeveer 10.500 burgerlijke en enkele duizenden militaire slachtoffers eiste. Dat zijn er teveel, maar relatief weinig. In Rwanda vielen er net geen tien jaar geleden meer dan een miljoen doden in minder dan honderd dagen tijd. In Congo zouden er de voorbije vijf jaar meer dan drie miljoen mensen zijn omgekomen, weggekijnd ver van de camera's, simpelweg verdwenen. In Angola, waar sinds 1973 een burgeroorlog woedde, die zich in de jaren negentig transformeerde in een nieuwe oorlog, gaat vandaag het sterven door, ook al is er al twee jaar een bestand. De nasleep is gruwelijk en het duurt lang vooraleer de verwoeste sociale textuur kan worden heropgebouwd.

Tien jaar nadat Somalië Restore Hope over zich gekregen heeft, is het land onveiligler dan ooit. Het is afgeleden tot het allerlaagste dieptepunt van ellende. Eigenlijk is er geen sprake meer van een staat. Dat raakt de kern van de zaak. Schadelijker dan een Iraakse toestand is een toestand waarin de staat niet langer het machtsmonopolie op zijn territorium kan garanderen. Dan kunnen de staat en zijn leger, dat in het beste geval accountable is, ook niet verhinderen dat allerlei bendes ontstaan, zich verrijken en zich vergrijpen aan de burgerbevolking.

Men noemt dat weak states of staatsimplosie, maar ook in landen waar er nog wel een democratie overeind is, beginnen de eerste tekenen in die richting te gaan. Dat zijn natuurlijk net die landen waaraan men geen wapens mag leveren. Aan de legers van een in het beste geval nog democratisch functionerend bestel, mogen we niet leveren want er is een intern conflict. Als ik de mechanismen analyseer die worden voorgesteld om tot lijsten te komen van landen waaraan absoluut niet mag wor-

den geleverd, maakt men geen enkel onderscheid tussen wat er in het ene dan wel in het andere land aan de gang is : in het ene land bijvoorbeeld het leger van de staat dat zich vergrijpt aan de burger. Of misschien is er in het andere land, dat eveneens op de lijst van verboden klanten staat, een situatie waarin een legitiem verkozen staat zich probeert te verweren tegen allerlei gewapende bendes die zich aan de bevolking vergrijpen. In Latijns-Amerika zijn er van dat laatste nogal wat voorbeelden.

Wat is het ergste : een jaar om 10.500 civiele slachtoffers te produceren of een oord waar de staat is ingestort en geen machtsmonopolie meer kan verdedigen ? Aan u om op die vraag te antwoorden. Het probleem is ook dat de 'new wars' de neiging hebben om heel lang te duren en vrij uitzichtloos zijn. Net in die plaatsen worden de zwaksten de grootste slachtoffers. Er zijn er miljoenen, maar ver van het oog van de camera. In orde van dodelijkheid en schadelijkheid zijn die gemediatiseerde 'high intensity'-conflicten met gesofisticeerd materieel het minst erg. Erger zijn die vieze conflicten waar een rommeltje van partijen tegenover elkaar staat, al dan niet met medewerking of in confrontatie met dat wat rest van het reguliere leger. Veel dodelijker nog zijn de situaties waar het reguliere leger niet meer bij machte is om de staat en zijn burgers te beschermen. In die situaties is het allerm minst onmogelijk voor die gewapende bendes om te overleven van alles wat ze op hun weg vinden, onder meer diamantvelden, coltanexploitatieplaatsen, cocaplantages en de smokkelroutes ervan.

Het verbieden van handel in wapens vanuit dit gewest en naar bepaalde plaatsen, zeker als het zo botweg gebeurt als in sommige voorstellen van decreet, is in het beste geval een vorm van struisvogelpolitiek. Dat is nog het minst erge geval. Potentieel is het nog veel erger. In het beste geval is het een struisvogelpolitiek : we gaan niet leveren aan dat land ; we weten wel dat er waarschijnlijk een andere exporteur zal opstaan die datzelfde land zal bevoorraden. Daarvoor is er de Europese code of conduct, die alleen in de Belgische wetgeving tot wet is gemaakt. De Belgische wapenindustrie vertegenwoordigt ongeveer vijf percent van de Europese. In dat licht hebben we er belang bij om te maken dat Vlaanderen de andere Europeanen over de schreef trekt om ook een kritische wetgeving te maken en geleidelijk aan de code of conduct te implementeren binnen de wapenwetgeving. Men doet dat niet door een zeer stringente Vlaamse wapenexportwetgeving in te voeren als die als implicatie heeft dat, als de regio Vlaanderen weigert om te exporteren aan een bepaald land, heel Europa niet mag exporteren aan dat land. In die zin werkt een stringente Vlaamse wapenwetgeving

contraproductief als men het grotere geheel in het oog wenst te houden, namelijk Europa als potentieel exporteur van wapens, en nog minder als men nog iets ruimer durft denken, zijnde de ware woest wereld waar wordt geschoten.

In het betere of slechtere geval komt er een groot Europees wetgevend web waar men zich allemaal houdt aan de code of conduct : Vlaanderen exporteert niet, niemand exporteert. In dat geval lopen we nog een groter risico, als we de grote woeste wereld in het oog houden., namelijk dat er een conflict zoals in Rwanda of Congo ontstaat of misschien nog erger dat bepaalde democratieën in Latijns-Amerika, waarnaar we uitdrukkelijk niet mogen exporteren, zich met man en macht proberen te verweren tegen allerlei niet-statelijke actoren, die goed verdienen aan de coca-economie. In het slechtste scenario hebben we een Vlaamse wetgeving die verhindert dat legitieme staten hun machtsmonopolie verdedigen, terwijl we te weinig doen om te vermijden dat ons grondgebied er zich toe leent dat er wel zeer schadelijke export gebeurt, met name naar niet-statelijke actoren die zich tegen hun staten bewapenen. Concreet zijn er aanwijzingen dat dit laatste wel degelijk het geval is.

Een voorbeeld is het probleem van de productielicenties. In dat geval exporteren we geen product, maar wel een arrangement waarin een producent in een bepaald land de toestemming, hulp en eventueel ook financiering krijgt om militair materieel naar Belgische technologie te fabriceren. Het gaat om contracten die meestal over 25 jaar lopen. Sommige stukken van dat materieel gaan gemakkelijk 25 jaar mee. We zitten dus met een productcyclus van minstens 50 jaar. Dat is veel langer dan de looptijd van een Vlaams Parlement, dat nu moet oordelen over voorstellen van decreet en het is ook veel langer dan de politieke looptijd van de entiteit die beslissingen moet nemen over het gunnen van een exportvergunning of een productielicentievergunning aan een bepaald land. Is men zich bewust van deze problematiek ?

In Latijns-Amerika zijn bijna alle grote staten druk bezig om hun eigen militair materieel te fabriceren. In de meeste gevallen doen ze dat met behulp van een Belgische productielicentie. Zo is bijvoorbeeld Argentinië niet meteen een onbetrouwbare klant, maar dat land heeft er zich onlangs op laten betrapen dat het wapens levert aan de strijdende partijen in buurlanden. Het conflict tussen Ecuador en Peru in 1995 is namelijk door Argentinië bewapend, wellicht met materieel naar Belgische technologie. Argentinië heeft ook illegaal wapens verkocht in het conflict in ex-Joegoslavië.

Een tweede voorbeeld is Venezuela. Sinds 1954 leveren we militair materieel aan dat land. Sinds 1975 wordt in Venezuela het FAL-geweer, het favoriete wapen van elke guerrilla, geassembleerd. Sinds kort wordt er ook munitie geproduceerd, dat alles gegund binnen het gareel van de Belgische wapenwetgeving ; de laatste gunning van die munitiefabriek is gebeurd binnen het redelijk stringente wetgevende kader van de Belgische wapenexportwetgeving van 1991. De voorbije zomer is er nog een grote gunning gegeven voor de productie van vervangonderdelen van de FAL's. Venezuela is niet altijd problematisch geweest en is niet noodzakelijk een onbetrouwbare klant en ik wil me zeker niet wagen aan uitspraken over het democratische gehalte van dat land. Democratie is niet het probleem. Als we er geen probleem van maken om te exporteren naar NAVO-landen of EU-landen omdat ze democratieën zijn, zitten we in een valse discussie. Het probleem is dat vanuit sommige van die landen met zeer grote zekerheid wapenleveringen plaatsvinden en we met een wederexport zitten van Belgisch materieel naar probleemgebieden. In Venezuela zijn er ongeveer 100.000 stuks van die FAL-wapens geproduceerd. Sinds 2000 duiken die geregeld op in Columbia, niet in handen van het legitieme leger waaraan we niet mogen leveren omdat het land in een burgeroorlog is verwickeld, maar wel in handen van gewapende troepen die de Columbiaanse staat ondermijnen en zorgen voor een homicide-index van ongeveer 97 per 100.000. Die situatie is veel erger dan de Nepalkwestie. Het gaat om de onrechtstreekse levering aan niet-statelijke actoren.

Wat kan er nog worden verscherpt in de voorstellen van decreet ? Ik ben ontgoocheld dat de brokeringproblematiek er zo slecht uitkomt. Op federaal niveau heeft de heer Vandermaelen ongelooflijk werk verricht om een brokeringwetgeving te schrijven. Het gaat om het probleem van tussenpersonen. Als een Belg in een Parijse hotelkamer telefonisch een deal regelt waardoor een stock in Bulgarije wordt leeggehaald en overgevlogen naar Angola, waartegen een embargo is, was hij tot voor kort niet strafbaar. Sinds de brokeringwetgeving is hij dat in theorie wel. In de praktijk is het moeilijker om hem te vervolgen, maar het was een zeer significant initiatief. Vlaanderen is niet problematisch als producent van materieel dat opduikt in vieze conflicten. De producenten doen hun best om legitiem tewerk te gaan. Vlaanderen is wel zeer problematisch als regio waar personen verblijven die zich lenen tot illegale transporten van militair materieel naar plaatsen en partijen in plaatsen waar dat verboden is. Er zijn nogal wat beroemde Belgische brokers.

Verder heeft België een ongelooflijke reputatie als doorvoerland van illegale transporten. Het zou goed zijn als men zich ten minste rekenschap geeft van dat feit opdat aan de bevoegde instanties de nodige middelen worden gegeven om alles te doen om die illegale transporten tegen te werken.

Ik zou willen pleiten tegen het principe van een reeks van criteria, dat een lijst op jaarbasis oplevert die zeer ongenueanceerd is omdat men met de entiteit landen werkt en niet beschrijft wat de situatie in de verschillende landen is. Een levering aan Suriname bijvoorbeeld, kan u totaal onproblematisch toeschijnen, sinds 1987 woedt daar immers geen burgeroorlog meer. Toch is dat zeer problematisch omdat het materieel daar niet blijft : heel vaak worden er vluchten onderschept, afkomstig uit Suriname, boven Brazilië, met materiaal dat bijvoorbeeld naar de guerrilla in Colombia gaat. Ik wil vermijden dat u een lijst maakt die landen schrapt die niet moeten geschrapt worden indien de levering zou gebeuren aan diegenen die de staat legitiem proberen te beschermen. Maar ik wil nog meer vermijden dat daar toch landen zouden op te recht komen als mogelijke importeurs die wel problematisch zijn als men het grotere plaatje durft te bekijken en als men de fictie even aan het wankelen brengt dat er ondoorlaatbare grenzen rond landen zijn.

Vragen van de leden van de Commissie

De heer Roland Van Goethem : Eindelijk heb ik hier iemand gehoord die weet dat er buiten deze gezellige zaal een grote boze wereld bestaat.

De ficties waar u het over had, heb ik ook in mijn achterhoofd gehad maar ik weet niet hoe het probleem op te lossen. Als wij niet leveren, doet een ander land dat wel en als er een Europese regelgeving komt, is er wel een Amerikaan bereid te leveren.

Mevrouw An Vranckx : Ik wil nog even aanvullen dat IPIS allerm minst uit theoretici bestaat. We gaan prat op onze grote terreinervaring. Met onze schaarse kredieten gaan we toch zeer vaak ter plaatse : naar Somalië, Colombia, Sierra Leone, Liberia. Dat helpt ons om die ficties te herkennen en de ambitie af te leggen dat we kunnen vermijden dat er ooit nog een ongewenste illegale levering plaatsvindt. Onze ambitie is wel te proberen dat elke dag weer een beetje moeilijker te maken, echte vervolgbaarheid in het vooruitzicht te stellen en niet hypocriet te zijn.

De heer Didier Ramoudt : U hebt me het gevoel gegeven dat we ons moeten afvragen waar we eigenlijk mee bezig zijn. Brengt het allemaal wel aarde aan de dijk ? Zitten we met onze voorstellen van decreet op het juiste spoor of moeten ze stringenter ? Wat is eigenlijk de moraal van uw verhaal ? U hebt meer vragen opgeroepen dan antwoorden gegeven.

Mevrouw An Vranckx : Dat beschouw ik als een compliment. Ik ga u niet voorschrijven wat te doen en wat niet. Ik geloof erg in de ambitie dat er een pool is van ervaring en objectieve feitenkennis waaruit u als politici desgewenst kan putten om een advies te bekomen. IPIS wil uitdrukkelijk niet politiek verankerd zijn. In onze raad van bestuur zijn alle mogelijke kleuren vertegenwoordigd. Een academicus moet een zo objectief mogelijke feitenbeschrijving kunnen geven. Ik wil en kan me niet in uw plaats stellen.

Een moraal in mijn verhaal ? Ik wil pleiten tegen contraproductiviteit. Als u naar huis gaat met het gevoel dat u dit jaar weer een fantastische lijst hebt geproduceerd van alle landen waaraan we niet mogen leveren, hebt u daarmee misschien net grotere problemen gecreëerd.

Ik wil ook waarschuwen tegen de hypocrisie. We hebben weliswaar geen vuile Vlaamse wapenexporteurs, we hebben alleen zeer keurige heren in maatpak die volgens de wetten werken. We denken daarom te gemakkelijk dat Vlaanderen geen probleem stelt. Jawel : ons probleem heet Zeebrugge, Oostende en dertig kilometer haveninfrastructuur in Antwerpen, en onze onwil om te weten wat daar echt gebeurt. Het is bijvoorbeeld zeer moeilijk om vanuit Europol samen te werken met de havenautoriteiten. Misschien hebben die mensen van hieruit een aansporing nodig. Ik wil niet dat u met een vals gevoel van veiligheid naar huis gaat.

De heer Kris Van Dijck : Begrijp ik het goed dat u terug wil naar de essentie, het oorlogsgebeuren op zich, terwijl het debat dreigt te evolueren naar het element van 'double use' ?

Mevrouw An Vranckx : Ik zou willen pleiten voor meer. Er moet ook nagedacht worden over de militaire dienstverlening en de huurlingenproblematiek. Dat is een dood spoor geworden op internationaal regelgevend niveau. Misschien kunnen we mee helpen bouwen aan een Europees regelgevend kader terzake ; dat zou zeer nuttig zijn.

Wat de essentie betreft : we moeten durven een eerlijke analyse maken over waar er echt gruwelijk

ke problemen zijn en ons niet laten meeslepen door het venster waardoor we al dan niet naar een situatie kijken. De essentie mag niet bekeken worden vanuit een of andere technologie die al dan niet zal gebruikt worden. In Rwanda is niet eens geschoten. In Congo hebben sommigen zich door de chaos kunnen vergrijpen aan de rijkdom die eigenlijk allen ten goede moest komen en daardoor zijn drie miljoen mensen gewoon weggekijnd.

De heer Jan Roegiers : Ik ben bepaald onder de indruk van uw uiteenzetting maar daarom ben ik het nog niet altijd met u eens. U legt eigenlijk een potentiële brok dynamiet in ons midden : u beweert dat dit land en deze regio een draaischijf is van illegale wapenhandel waarmee een belangrijk deel van alle conflicten ter wereld wordt bevoorrad.

Mevrouw An Vranckx : Niet alleen van wapens, ook van drugs en ruwe diamant. We zijn een doorvoerland. We hebben een mentaliteit die het ons mogelijk maakt om te gaan met om het even welke bewindvoerder en toch ons eigen ding te doen. In die mentaliteit is het bijna normaal dat we niet helemaal doen wat de wet ons voorschrijft. In dit opzicht verschillen we van zeer weinig landen ter wereld. Maar we zitten toevallig in een land met een fantastische infrastructuur, we hebben geen veiligheidsprobleem. Er is een haven, dus er zal trafiek langs passeren.

De heer Jan Roegiers : Daarover moet ernstig nagedacht worden. Dat neemt niet weg dat wij met onze voorstellen van decreet in elk geval een poging wensen te doen om voor 10 percent van die bekende conflicten op een of andere manier streng op te treden. Mag ik begrijpen uit uw uiteenzetting dat dit eigenlijk niet de moeite waard is ? Of zegt u dat we op dat vlak op het goede spoor zitten ?

Mevrouw An Vranckx : Ik zou hopen dat u veel meer dan die 10 percent ambiert.

De heer Jan Roegiers : Dat moet inderdaad onze ambitie zijn. Men heeft inderdaad die legale en die illegale wapenhandel.

Mevrouw An Vranckx : De illegale wapenhandel is nu ook weer niet zo oneindig groot. Het is wel de handel die het meeste schade weet aan te richten omdat die de goederen daar krijgt waar ze niet horen te zijn.

De heer Jan Roegiers : En waar deze regio een zeer belangrijke draaischijf in is ?

Mevrouw An Vranckx : Inderdaad. Er is een grote tussenzone tussen enerzijds, dat supergesofisticeer-

de materieel dat in gemediatiseerde hightechconflicten gebruikt wordt en anderzijds, een kalasnikov die voor een kip te ruilen is in Congo of Somalië. Daartussen is een groot gebied van militaire beweging en de trafiek van militair materiaal en diensten, waar we een doordacht beleid zouden moeten kunnen invoeren en dat mogelijk maken wat werkelijk de essentie is, zonder te moeten onmogelijk maken wat niet problematisch is. Het gaat om wijsheid.

De heer Jan Roegiers : Maar dit zullen we met deze voorstellen van decreet niet kunnen regelen, vermits het eigenlijk gaat om illegale trafieken. We zullen daaromtrent ander wetgevend werk verrichten.

Mevrouw An Vranckx : Het gaat niet alleen over illegale trafieken. Wanneer u Suriname 900 P90's verkoopt, bent u volstrekt legaal bezig.

De heer Jan Roegiers : Die worden niet door Vlaanderen vergund.

Mevrouw An Vranckx : Het is een product van FN. Het is een revolutionair ding. De P90 is uit keramische materialen samengesteld, die zeker door de Vlaamse industrie zijn ontwikkeld. Die keramische materialen zijn dermate warmte-inert dat de loop niet vervormt. Dat maakt het mogelijk om er met een afschuwelijke kracht een nieuwe soort munitie door te jagen. Dat is dus Vlaamse technologie. Daar ben ik honderd percent zeker van. Die munitie is in elkaar gedraaid volgens een nieuw procédé, waarmee men door vier kogelvrije vesten kan schieten. Dat is uiteraard dual use. Ik ben er tegen dat men het debat in zulke enge termen voert. Die keramische materialen hebben natuurlijk ook heel veel nuttige burgertoepassingen. Ik ben zeer ongelukkig over de regionalisering van die wetgeving, want we hebben ons daarmee in een onmogelijke situatie laten manoeuvreren.

De heer Jan Roegiers : Dat is nu een feit natuurlijk. U hebt heel wat vragen opgeworpen. Ik heb begrepen dat u het geen goed idee vindt om te werken met een lijst van landen. Ondertussen waren we bij het bijschaven van dat voorstel van decreet daarvan overtuigd geraakt. Hoe moeten we het dan oplossen ? Is een lijst van concrete situaties een betere oplossing ?

Mevrouw An Vranckx : Ik ben niet zozeer tegen een lijst op zich. Ik ben wel tegen een lijst van criteria die redelijk bot geformuleerd zijn, op basis waarvan u elk jaar een lijst zal trekken. In artikel 4 krijgt men een lijst van criteria. Daar staat bijvoorbeeld in sommige formuleringen dat men niet gaat

exporteren naar landen waar kindsoldaten actief zijn, zonder te nuanceren of die kindsoldaten aan de kant van het reguliere leger staan of aan de andere kant. In vele landen zijn kindsoldaten actief zonder bij het reguliere leger te zijn. Er zijn zelfs staten waar het reguliere leger er alles aan doet om te verhinderen dat de niet-statelijke actoren kinderen komen recruterend. Laat ons daar nuanceren. Met gewoon het criterium kindsoldaten gaat u ook contraproductief werken.

De heer Jan Roegiers : Er staat natuurlijk wel dat het bij de meeste landen gaat om kindsoldaten die worden ingezet in het reguliere leger.

Mevrouw An Vranckx : Niet bij alle. U gaat bijvoorbeeld Suriname nooit op die lijst krijgen. De enige stok die u achter de deur houdt wanneer een land toch wederuitvoert, is dat u zal weigeren om nieuwe exportvergunningen aan dat land toe te kennen. Uit de feiten weten we al dat u dat als wetgever vergeet. Ik denk aan de Venezolaanse kwestie. Keer op keer schendt Venezuela de niet-wederuitvoerbepaling en toch krijgt het land telkens opnieuw een exportvergunning. U neemt dat zelf niet serieus en dat is jammer, want het is de enige stok die we achter de deur hadden staan. Ik pleit er voor om het criterium niet-wederuitvoer veel ernstiger te nemen.

De heer Jan Roegiers : Dat is duidelijk, maar ik zit nog altijd met het punt van die situaties en concrete dossiers.

Mevrouw An Vranckx : Dan ontgaat u weer het probleem van die grensoverschrijdende trafiek. Wanneer het reguliere leger in staat V bezig is om het guerrillaleger in staat C te bewapenen, dan gaat dat nog altijd niet opduiken.

De heer Jan Roegiers : Dat is de wederuitvoer ?

Mevrouw An Vranckx : Ja, maar totaal illegaal, want Venezuela gaat dat nooit toegeven.

De heer Jan Roegiers : Dat zullen we dus inderdaad moeten nagaan en dat kan een opdracht zijn voor zo een Vlaams vredesinstituut.

Mevrouw An Vranckx : Ik loop al vier jaar met dit verhaal rond. Ik heb dat aan elke journalist verteld. Toch gebeurt er niets ten aanzien van Venezuela. Het heeft niet genoeg kracht om dat in de schoenen te schuiven van een eventueel vredesinstituut.

De heer Jan Roegiers : U pleit dus voor een soort opsomming van concrete dossiers en situaties

onder welke men eigenlijk geen exportvergunning mag uitreiken.

Mevrouw An Vranckx : Dat lijkt me te retroactief. Dan is het eigenlijk al te laat.

De heer Jan Roegiers : Hoe kunnen we het dan als wetgever wel doen ?

Mevrouw An Vranckx : Wanneer er een aanvraag komt natuurlijk.

De heer Jan Roegiers : Dan moet men toch een aantal toetsingscriteria hebben. Men kan toch niet voor elke vergunning van vooraf aan herbeginnen. Men heeft toch ijkmomenten nodig.

Mevrouw An Vranckx : Ik zou eerder voor dossiers en situatiebeschrijvingen pleiten dan voor een lijst van landen. In de geglobaliseerde economie is dat een totaal waardeloos begrip geworden. Ik zou die criteria zo genuanceerd en zo scherp mogelijk maken, opdat ze niet te veel wegsnijden en ook niet te veel onzichtbaar maken. Men moet door-dacht optreden.

De voorzitter : Professor, ik denk dat u ons op een openhartige manier terug heeft doen nadenken over de missie van deze voorstellen van decreet. Dat is belangrijk.

6. De heer Jan Brocatus, directeur Amnesty International Vlaanderen

De heer Jan Brocatus : Ik heb alles samengevat in acht aanbevelingen. Amnesty is in de eerste plaats een mensenrechtenorganisatie. We zijn niet bezig met oorlog en gewapende conflicten op zich, maar wel met mensenrechten. Toch zijn we ook op het vlak van de wapenhandel actief, vanuit een poging om mensenrechtenschendingen te voorkomen. Het verhaal voor Amnesty is begonnen met een heel stom feit in het Verenigd Koninkrijk, waar we bij een fabrikant van blikopeners op de assortimentenlijst ook duimschroeven waren tegengekomen. Rond die wapenhandel hebben we in Vlaanderen een specialistengroep, samen met de collega's van Pax Christi, Vrede vzw en het Vlaams Netwerk Lichte Wapens. Wij hebben daarvoor een aantal vrijwilligers-specialisten in onze organisatie, die niet altijd bereikbaar zijn en daarom sta ik u vandaag te woord.

Voor ons is het niet altijd even duidelijk wie wat doet en onder welke verantwoordelijkheid wat exact gebeurt. Daarom zal u in de tekst soms Bel-

gië en dan weer Vlaanderen tegenkomen. Het is voor ons immers een beetje puzzelen.

Ik geef geen reactie op de individuele voorstellen van decreet of voorstellen tot amendering, wel algemene aanbevelingen en principes.

De eerste aanbeveling formuleert het basisprincipe : erover waken dat wapenleveringen slechts worden toegestaan indien er een redelijke zekerheid is dat zij niet zullen bijdragen tot mensenrechtenschendingen. Er staat wel degelijk : indien er een redelijke zekerheid is dat zij niet zullen bijdragen tot mensenrechtenschendingen, wat een omkering van de bewijslast inhoudt. Het principe geldt overigens ook voor materialen die voor ordehandhaving worden gebruikt.

De tweede aanbeveling sluit nauw aan bij wat eerder al gezegd is over het internationale verhaal. De voorliggende voorstellen van decreet sluiten het verhaal immers niet af. Sinds begin oktober 2003 zijn wij samen met Oxfam Solidariteit en het Internationaal Netwerk Lichte Wapens gestart met een grote campagne om een Arms Trade Treaty (ATT) internationaal te realiseren. Het initiatief komt van een aantal Nobelprijswinnaars. Vlaanderen heeft inmiddels de bevoegdheid zelf internationale verdragen af te sluiten en rond wapenwetgeving te werken. Wat houdt het Vlaams Parlement dan nog tegen om een voortrekkersrol te spelen in het bereiken van het ATT ? Meteen valt ook het excuus weg dat, als wij niet verkopen, iemand anders het wel doet. Ik heb alle begrip voor het concurrentievermogen van de Vlaamse bedrijven. Maar dat mag niet betekenen dat men op Europees en wereldvlak gaat werken met de kleinste gemeenschappelijke deler, dat er een verlaging komt van de normen.

Dit is een werk van lange adem. Wij mikken op 2006. Ik wijs erop dat het verdrag inzake antipersoonsmijnen inmiddels een succesverhaal werd. Zij kunnen vandaag niet meer legaal verhandeld worden.

De derde aanbeveling pleit voor een sluitende regeling betreffende de buitenlandse productie van wapens onder licentie. Dat is immers het traditionele achterpoortje van de bestaande wapenwetgeving. Als een licentie voor uitvoer naar land X voorwerp is van goedkeuring door de regering, garandeert dat niet dat wapens geproduceerd in dat land X, niet verhandeld kunnen worden.

De vierde aanbeveling wil de transparantie van de wapenhandel vergroten. De waas van geheimzin-

nigheid die over die transactie hangt, moet dringend opgeheven worden. Het zijn geen gewone consumptiegoederen. Het gaat om producten die kunnen verwonden en doden. De rapportering is daarom immens belangrijk voor een goed oordeel. Daarbij moet geweten worden wat het land van bestemming is, wie de afnemer is, wat het aantal en de waarde zijn, waarvoor het bestemd wordt en ook wat het effect op de mensenrechten is. Die transparantie is natuurlijk niet alleen nodig op Vlaams, maar ook op Belgisch, Europees – bijvoorbeeld via COARM – en internationaal niveau. Maar wij kunnen de aanzet geven.

De vijfde aanbeveling is een pleidooi voor wetgeving omtrent het verzorgen van opleiding en advies. De mogelijkheid daartoe bestaat al, maar is geen algemene regel. Doel en inhoud zijn niet geregeld. Wij vragen een algemene norm voor een dergelijke training, met specifieke aandacht voor mensenrechten. Waarom zou ook hier achteraf geen rapportering moeten gebeuren ?

De laatste aanbeveling betreft de verboden wapens. Er bestaat een lijst, vastgelegd bij koninklijk besluit van 2 april 2003. Daarin wordt aan een aantal inherent pijnlijke tuigen een licentievereiste gekoppeld. Waarom zouden we ze niet zonder meer verbieden, al die tuigen, inclusief hun varianten ? Niet alleen de handel erin, maar ook de productie, het bezit en de verkoop ervan. Natuurlijk moet Vlaanderen dat niet alleen doen. Het is juist de uitdaging om ook anderen tot een verbod aan te zetten. Als er geen totaalverbod komt, blijft het basisprincipe gelden. We moeten er overigens voor zorgen op dit vlak up-to-date te blijven. Nieuwe technologieën zien voortdurend het daglicht, ook al produceren Vlaamse bedrijven vandaag geen duimschroeven meer. Ik stelde zelf vast dat op de Champs Elysées pepperspray vrij te koop is. De mogelijkheid van een tijdelijk verbod moet bestaan, tot gedegen onderzoek naar de mogelijke schadelijke gevolgen is uitgevoerd.

De zevende aanbeveling gaat over de eindgebruiker, over certificaten en controle. In de contracten moet een clause opgenomen worden die stipuleert dat bij misbruik van een levering voor zware schendingen van de mensenrechten, die contracten automatisch nietig worden. Die nietigverklaring moet ook gelden voor de levering van vervangingsonderdelen, voor het onderhoud, de training en dergelijke meer. Er is ook een certificaat van eindgebruik nodig, waarin staat wat het specifieke doel is van de levering. Ook daarin moet een mensenrechtenclausule worden opgenomen. Daarbij kan ook een certificaat van goede levering gevraagd

worden, te vergelijken met een aangetekende zending. Als men verder wil exporteren, moet men terug naar stap 1. Voorts moet ook de mogelijkheid tot controle door onafhankelijke waarnemers in de contracten worden opgenomen. Misschien kan de expertise van militaire attachés op de Belgische ambassades ingeschakeld worden in het toezicht. Dat is natuurlijk gemakkelijker aan te pakken in een Europese – en idealiter mondiale – context.

Aanbeveling acht draait om de veiligheid en traceerbaarheid van wapens. We moeten gaan naar een universele markering en wij kunnen daar de aanzet toe geven. Er bestaat al een kwalitatief hoogstaand, uitgewerkt wetsvoorstel, dat in het vorige federale parlement werd ingediend door senator Josy Dubié c.s., op aangeven van GRIP. Er bestaat ook voldoende expertise over veilige opslagpraktijken. Er moet ten slotte werk worden gemaakt van de ophaal en vernietiging van illegaal bij burgers opgeslagen wapens, onder meer in conflictgebieden.

Het kom erop aan zo weinig mogelijk mazen in het net te laten, maar in de voorstellen meteen de blik te richten op België, Europa en de internationale context. Het is geen toeval dat ik daarom teruggrijp naar de tweede aanbeveling. Het ATT biedt een ruimere context voor het Vlaamse verhaal, dat op die manier geen eilandje is, maar wel een voorbeeld met autoriteit.

De verslaggevers,

De voorzitter,

Freddy Sarens

Norbert De Batselier

Peter De Ridder

BIJLAGE

Standpunt van de heer Mich Crols, Forum voor Vredesactie

Van wapenindustrie naar een vredeseconomie

Wapens, eens geproduceerd, vinden altijd hun weg naar conflictgebieden, net zoals water een weg vindt naar de zee. Ook onze Vlaamse wapens vinden hun weg naar conflictgebieden overal in de wereld. De publicatie van de vergunningenlijst van het tweede jaarhelft van 2003 toonde exporten aan naar de conflictgebieden in Algerije en Israël. In maart 2003 toonde het Forum voor Vredesactie aan dat tal van wapensystemen ingezet door de VS tegen Irak, uitgerust zijn met Barco-technologie, zelfs technologie die mogelijk gebruikt kan worden voor de lancering van kruisraketten. Barco-apparatuur bevindt zich immers in de werkstations op de schepen van waaruit de Tomahawk-raketten bestuurd worden (bevestigd op de algemene vergadering van Barco van 12 mei 1999 door de heer Vandamme).

Deze Barco beeldschermen zijn een onderdeel van het Digital Imagery Workstation Suite dat voor de missieplanning van de kruisraketten zorgt. De Tomahawk werd door de VS ingezet in de Golf, het is een 'dual-capable system', dat wil zeggen dat het raketsysteem ook met een nucleaire kop kan geladen worden. De VS hadden aangegeven dat ze mogelijk nucleaire wapens zouden gebruiken als "nucleaire super-reiniger" voor de Iraakse massavernietigingswapens. De gevolgen hiervan zouden onvoorstelbaar geweest zijn ... Barco werkt hier dus mee met essentiële delen van de nucleaire bewapeningswedloop.

Omdat ook de Vlaamse wapens hun "werk" doen, moet de productie en handel in deze wapens zoveel mogelijk aan banden gelegd worden. De Vlaamse overheid moet resoluut kiezen voor het uitbouwen van een vredeseconomie die conflicten elders in de wereld niet voedt met wapenhandel, maar via haar economisch beleid tracht te voorkomen.

De Vlaamse economie heeft immers op diverse wijzen potentieel een invloed op conflicten wereldwijd. Denken we maar aan de invoer van grondstoffen (bijvoorbeeld diamant, tropisch hout, coltan), de uitvoer van wapens en andere technologieën, de rol van onze logistieke draaischijven (de luchthaven van Oostende, de haven van Antwerpen), en de rol van Vlaanderen als draaischijf voor financiële stromingen.

Het op te richten Vlaams Vredesinstituut moet volgens het Forum voor Vredesactie kennis verwerven hierover en advies geven aan het parlement en de overheid hoe de Vlaamse overheid in haar economisch beleid hiermee rekening kan houden. Het Vredesinstituut verricht onderzoek naar het effect van het hele Vlaamse beleid op het ontstaan of de evolutie van gewelddadige conflicten wereldwijd.

Het Instituut moet eveneens een verplicht adviserende rol hebben met betrekking tot de toetsing van de beleidsplannen van de verschillende ministers aan de manier en de mate waarin het Vlaamse economische beleid een invloed heeft op het ontstaan of de evolutie van gewelddadige conflicten wereldwijd. Het Vlaams Vredesinstituut moet een verplicht adviserende rol krijgen met betrekking tot het verlenen van vergunningen betreffende "de in-, uit- en doorvoer van wapens, munitie en speciaal voor militair gebruik of voor ordehandhaving dienstig materieel en daaraan verbonden technologie evenals van producten en technologieën voor tweërlei gebruik". Het Instituut heeft ook een verplicht adviserende rol bij het bepalen van de houding van de Vlaamse regering in supranationale organisaties.

Jaarlijks publiceert het Instituut een rapport over zijn werkzaamheden en de beleidsadviezen die het aan de bevoegde instanties heeft overgemaakt. De Vlaamse overheid geeft jaarlijks een overzicht aan het Vlaams Parlement van wat het met deze beleidsadviezen heeft gedaan.

Vlaams wapendecreet

Voor het Forum voor Vredesactie zijn twee punten van wezenlijk belang voor een verbetering van de wapenwetgeving. Het eerste volgens ons belangrijkste punt is de transparantie van het vergunningenbeleid en de controleerbaarheid op de toepassing van de wapenwet. Het tweede punt is het opnemen van strengere criteria vooraleer tot uitvoer beslist wordt.

Transparantie en controleerbaarheid

Transparantie is natuurlijk geen doel op zich, maar slechts een middel om informatie te verkrijgen om wapenhandel te kunnen beoordelen en te controleren. In het verzoekschrift van het Forum voor Vredesactie voor openbaarheid van bestuur rond wapenhandel, vroegen we het land van eindbestemming, de omschrijving van de goederen, datum van afgifte vergunning, datum van uitvoer, de geleverde hoeveelheid, het type wapen, de waarde van de leveringen, en de geleverde adviezen van de ministeries. Daarnaast wil het Forum voor Vredesactie nog info over eventuele verzekeringen van Delcredere voor de exporten.

Waarom zijn wapenleveringen aan vergunningen onderhevig ? Is dit niet omdat ze net een publiek belang hebben ? Wapenleveringen kunnen immers diepgaande gevolgen hebben op het vlak van mensenrechten, ze kunnen bestaande conflicten doen ontsporen of verheviggen. Exporten kunnen in verkeerde handen terecht komen, en een vriend van nu die we wapens in de handen stoppen, kan morgen onze vijand zijn. En toch blijft heel het vergunningenbeleid in een waas van geheimzinnigheid plaatsvinden. Het Forum voor Vredesactie vindt dat burgers en hun parlementaire vertegenwoordigers moeten kunnen weten wat de overheid vergunt in haar naam, om op die manier de handel te controleren.

De beste desinfectant is licht ! Dat geldt niet alleen voor bacteriën, maar ook voor de wapenhandel, waar momenteel nog alles in het geniep gebeurt, de huidige federale wapenwet is immers niet controleerbaar. Een Vlaams wapendecreet moet daar werk van maken. Het wetsvoorstel kan dan nog goed of minder goed zijn, als het niet controleerbaar is, is het bij voorbaat waardeloos.

Tien jaar geleden waren ook de milieuvergunningen geheim. Resultaat was dat de milieuwetgeving door de overheid in haar vergunningsbeleid niet werd toegepast. De milieubeweging heeft uiteindelijk verkregen dat deze vergunningen publiek werden zodat ze ook controleerbaar werden. Vlaanderen is er properder op geworden. Dit moet ook gebeuren met wapenexportvergunningen. De wereld kan er enkel maar veiliger van worden.

Nepal is volgens ons inderdaad maar het topje van de ijsberg. Maar dat bewijzen – of net ontkrachten – is met de huidige transparantie onmogelijk.

We zien een belangrijk verschil met de Verenigde Staten, Nederland, Duitsland of het Verenigd Koninkrijk. Het Congres in de Verenigde Staten krijgt van elk individueel hangend dossier vanaf een bepaald bedrag een zogenaamde 'Notification', vóórdat de export plaatsvindt, en kan in bepaalde gevallen zelfs de export blokkeren. In Nederland, maar ook in Duitsland of het Verenigd Koninkrijk worden de vergunningen in het jaarrapport onderverdeeld in tientallen nauwkeurig bepaalde categorieën. Naast het jaarrapport wordt in Nederland sinds kort ook elk jaar de volledige lijst met elke individuele vergunning openbaar gemaakt, met daarin zeer gedetailleerde informatie over de goederenomschrijving, de goederencategorie, aantallen en de waarde van de licentie.

Ook voorafgaande parlementaire controle is nodig. Het Congres in de Verenigde Staten krijgt van elk individueel hangend dossier vanaf een bepaald bedrag een zogenaamde 'Notification', vóórdat de export plaatsvindt, en kan in bepaalde gevallen zelfs de export blokkeren. Deze notifications staan 'on line' op Amerikaanse websites. Ook in Zweden bestaat er een voorafgaande parlementaire controle. De overheid heeft er nog nooit een vergunning toegekend waar een meerderheid van de leden van het Zweeds parlementair comité tegen gekant was. Ook op Vlaams vlak moet zo'n voorafgaande parlementaire controle mogelijk zijn voor elk individueel hangend dossier.

Een tweede essentieel onderdeel van de controleerbaarheid van de wapenwet is dat overtredingen ook aangevochten moeten kunnen worden. U begrijpt dat dit alleen kan als er een volledige transparantie is over de vergunningen. Nu is enkel een rechtszaak mogelijk indien een vergunning uitlekt, zoals bijvoorbeeld de vergunning voor Minimi's naar Nepal.

Vzw's die een algemeen of collectief belang nastreven – zoals de vredesbeweging en de derde wereldbeweging – moeten de mogelijkheid krijgen wapenexportlicenties juridisch aan te vechten. Op dit moment duikt echter het probleem op dat een vordering van dergelijke verenigingen altijd onontvankelijk verklaard wordt omdat geen belang kan aangetoond worden. In het Belgische rechtssysteem wordt immers een zeer enge interpretatie van het begrip "belang" gehanteerd, welke er op neerkomt dat men moet kunnen aantonen dat er een "persoonlijk" en "rechtstreeks" nadeel is. Bij de aantasting van een algemeen of collectief belang is dit natuurlijk niet mogelijk. Dit geldt zowel voor procedures bij gewone rechtbanken, voor de burgerlijke partijstelling bij strafrechtbanken als voor procedures (zeker in kortgeding) bij de Raad van State.

De uitspraak van de Raad van State in het kortgeding tegen de wapenlevering aan Nepal stelt dat er geen persoonlijk belang is, zelfs niet van de Nepalese mensenrechtenactivist Gopal Siwakota. De Raad van State hoeft zich bijgevolg niet uit te spreken over de grond van de zaak, namelijk de illegale wapenvergunning. Een uitspraak ten gronde zou vele jaren duren, op dat moment zal de export al lang hebben plaatsgevonden. Daarom vraagt het Forum voor Vredesactie om in een Vlaams wapendecreet in te schrijven dat "de verenigingen die op de dag van de feiten sedert ten minste vijf jaar rechtspersoonlijkheid bezitten en zich statutair tot doel stellen vrede te bewerkstelligen en tevens de rechten van de mens te verdedigen, in rechte kunnen optreden in alle rechtsgeschillen waartoe de toepassing van dit decreet aanleiding kan geven, wanneer afbreuk is gedaan aan hetgeen zij statutair nastreven."

Verstrenging van de criteria

Dan is er nog het tweede belangrijke punt voor een goede wapenwetgeving : de verstrenging van de criteria in het nieuwe wapenwetsvoorstel, ook al hebben deze weinig zin zonder de controleerbaarheid van de wapenwet.

In de oude wet van 1991 moet bij een burgeroorlog of een intern gewapend conflict elke wapenexportvergunning aan het desbetreffende land geweigerd worden. Een strikte regel die uit voorzorg werd ingegeven. In de wet van 2003 moet daarentegen aangetoond worden dat er een duidelijk risico bestaat dat de uitvoer gewapende conflicten uitlokt, verlengt of verergerd vooraleer de vergunning ervoor geweigerd wordt. Dit alles valt zeer moeilijk aan te tonen.

Bovendien is in de nieuwe wet een achterpoortje ingebouwd. Ik citeer :

"Hierbij dient zorgvuldig te worden nagegaan wat de aard is van de spanningen, het conflict of de burgeroorlog en de verantwoordelijkheden ervoor zodat voldoende steun kan worden verleend aan democratische regimes wiens bestaan bedreigd wordt."

Dit staat in schril contrast met de wet van '91 die zegt : geen levering in geval van zware interne spanningen die van aard zijn om te leiden tot een gewapend conflict. Klaar en duidelijke taal : geen levering uit voorzorg. Nu kan in principe altijd geleverd worden tenzij men kan aantonen dat die wapens het conflict verergeren. In geval van Nepal meenden de diplomaten die deel uitmaakten van het 'monitoring team' in Nepal dat de Minimi's het conflict zullen verkorten.

Omwille van het voorzorgsprincipe moet een Vlaams wapendecreet uitvoer naar landen met zware interne spanningen, gewapende conflicten of burgeroorlogen in alle gevallen onmogelijk maken.

Het Vlaams wapendecreet moet ook uitvoer naar landen met ernstige en systematische mensenrechtenschendingen onmogelijk maken. Rapporten van Amnesty International en Human Rights Watch vormen hier de informatiebron bij uitstek voor de beoordeling van de mensenrechten.

Voorts vraagt het Forum voor Vredesactie een verbod op de productie onder licentie en het ongedaan maken van de bestaande productielicenties, en dat productie in Vlaanderen onderhevig is aan exportvergunningen in Vlaanderen. Nu zien we dat bedrijven als Sabca Limburg en FN Zutendaal geen exportvergunningen aanvragen in Vlaanderen.

Last but not least, moeten ook overheidskredietverzekeringen voor wapenexporten en daaraan verbonden technologie (inclusief dual use) gestopt worden.

Door het Lambermont-akkoord krijgen de gewesten meer zeggingschap in Delcredere. Als eerste stap naar een Delcredere dienst die geen wapenexport meer verzekert, dient de Vlaamse overheid de openbaarheid van alle verstrekte polissen te realiseren. Dat dit de concurrentiepositie van bedrijven niet in gevaar brengt, bewijst de Nederlandse overheid. Sinds 2002 verstrekt de Nederlandse dienst Delcredere NCM informatie over de goedgekeurde polissen. In een op het internet geplaatste tabel staan alle verstrekte polissen vanaf 5 augustus 2002 (www.ger-lingncm.com/nl/mtb_nl/Overheid/tranekv.pdf). Op die manier kan elke burger nakijken wat de overheid in zijn of haar naam verzekert.
